

Neustein Fülöp hashajtó labdaccai

(Neustein-féle Erzsébet-labdacsok.)
E pilulák hasonló készítményeknél minden tekintetben fejlebb becsüendők: mentek minden ártalmas anyagtól, az altesti szervek bajainál legjobb eredménnyel használtatván, gyenge den hashajtók, vérsztítók; egy gyógyszer sem jobb s mellette oly ártalmatlan, mint e pilulák a

székszorulás
legjobb betegségek forrása ellen. Cukrozott külsejük végett még gyermekek is szívesen veszik.
Egy 15 pilulát tartalmazó doboz 30 fill., egy tekeres, mely 8 dobozt, tehát 120 pilulát tartalmaz, csak 2 kor. 2 kor. 45 fill. előleges beküldése mellett egy tekeres bérmentve szállítatik.

Óvás! Utazásoktól különösen óvakodjunk. Kérjük határozottan Neustein Fülöp hashajtó-labdacsait. Valódi csak, ha minden doboz törvényileg bejegyzett védjegyűnkkel piros felteko nyomtatásban "Szent Lipót" és "Neustein Fülöp gyógyszer" aláírással van ellátva. A kereskedelmi törvényesádig védelmi csomagjaink aláírásunkkal van ellátva. 12547
NEUSTEIN FÜLÖP
"Szent Lipóthos" elismert gyógyszerára, Bécs, I., Plankengasse 6. Kapható Budapesten Török J. gyógyszerárban, Király-u. 12. és Andrássy-út 20.

A himlőhelyek eltávolítása

nagy és nehéz gondokat okozott eddig ezeknek és ezeknek. Sok-sok pénz repült ki az ablakon hiába. Rogátsy Kálmáné az érdem, hogy most már ezt a kellemetlen és az egész arcot elurultó szépségéhibát is biztos sikerrel lehet gyógykezelnia Rogátsy-féle pipere borax használatával. Harminez és hetvenöt filleres dobozokban kapható a készítmény (Rákóczi-út 10.) és minden gyógyszárban, drogueriarban és fűszerüzletben.

Feltűnést keltenek TITANIA gőzmosógépek
Egy gyermek mossa vele az előbbihez képest 1/3 idő alatt a ruhát hófehérré.
Minden gépet próbára 55 koronától feljebb.
Képviselek keresetnek.: Bizonyítványok, prospektusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179 O.-Oesterr.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápkor, neurasthenia eseteiben. Egy 1/3 literes üveg ára 3.50 kor.

A Rozsnyay-féle vasas china bor

egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. A külföldi készítményeket felülmolja. Vérszegényeknek különösen ajánlható 12475

Kapható: minden gyógyszerárban.

Továbbá a készítmény: Rozsnyay Mátyás gyógyszerárban Aradon, Szabadság-ter.

Hegedűk. Cimbalmok. Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek. Elsőrangú gyártmányok. Pompás kivitelben. [Wérsékelt havi részletfizetésre.]

ELEK és TÁRSA

Budapest, VII., Károly-körut 10.

Méltányos üzleti elvek, Előzékeny kiszolgálás.
Képes hangszorárjegyzék ingyen és bérmentve. 12555

Jó harmonikák K 4.80.

Eladott 50,000 darab! Jótállás!
Nincs vámköltség!
Kicsértén megpendes, vagy pénzvisszatérítés!
300 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 24x12 cm. K 4.80
657 1/4 sz. 10 billentyű, 1 register, 28 hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.20
656 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.40
305 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 50 hang. Nagyság 24x12 cm. K 6.20
663 3/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 50 hang. Nagyság 31x15 cm. K 8.-

Széküldését utánvétellel eszközöli a cs. és kir. udvari szállító **KONRAD JÁNOS** zeneműszállító-háza Brúxben, 1029. sz. (Csehország).
Főárjegyzék 3000 ábrával mindenkiéne kívánatra ingyen és bérmentve megküldeték.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a **"STELLA"-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegeje 2 K.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán. 12445

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulhatatlan

MÁLNÁSI Siculicia

ARTÉZI GYÓGYVÍZ
KAPHATO MINDENÜTT
FŐ-RAKIAI: **BRAZAY KÁLMÁN** CEGEDEL
BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KÖRUT 37/39
Csak "SICULIA" nével ellátott üvegek valódiak.

Vadászfegyverek

vívó- és torna-szerek, orosz sáreszék legelősbbs 12548 beszerzési forrása
Seffer Antal sporteszközök, hátók és kötelgyártó ipartelepe. Budapest, IV., Károly-utca, boltszám 12. (Központi városi házi épület).
Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Kalap-áruház

Old American: Budapest, Belváros, Egyetem-utca 7. 4, 5 koronás kalap- és 10 koronás cilinderek-ajánlunk. Árjegyzék külföldik.

Téli fürdőkúra a Szt.-Lukácsfürdőben.

Természetes forró-mele leg kénes források. Szappanfűrdők, iszapborogatások, mindennemű ihermális fürdők, vizgyógykezelés, masszázs. Lakás és gondos ellátás. Cenz. köszvény, ideg-, bőrbajok gyógykezelése és a téli fürdőkúra felől kimerítő prospektust küld ingyen a **Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága, Budapest-Buda.**

OLCSÓ KÖNYVTÁR.

Szerkesztő Gyulai Pál.

- UJ:**
- 1450. A magyar szabadságharcz német dalnoka. Szemelvények Hartmann Móricz költeményeiből. Ford. Kozma Andor.
  - 1451. Gyulai Pál. Emlékezés Deak Ferencze.
  - 1452-1453. Istvánfi Pál. Volter és Grizaldis. Bevezette és magyarázó jegyzeteket kísérté Vendé Ernő.
  - 1454-1456. Ihering Rudolf. Küzdelem a jogért. Fordította dr. Szilassy Cézár.
  - 1457-1463. Mac Donagh Mihály. Az angol parlamenti szokásai. Irécsaságai és humora. Ford. Huszár Imre.
  - 1464-1473. Fogazzaro A. A szent. Regény. Ford. Vetési J.
  - 1474-1478. Ötven év előtt. Elbeszélés. Irá Jókay Lajos.
  - 1479-1480. A kondor. Irá Stifter Adalbert. Németből fordította B. K.
  - 1481-1485. Candide vagy az optimizmus. Irá Voltare. Fordította Langer Ignác.
  - 1486-1488. Furio. Elbeszélés. Irá D'Amicis. Olaszból fordította Elek Arthur.
  - 1489-1494. Sterne érzékeny utazásai. Ford. Kazinczy Ferencz. Bevezette és kiadta dr. Berki Miklós.
  - 1495-1497. Balzac. Irá Taine H. Franciaából fordította dr. Halasy Aladár.
  - 1498-1499. A szentomiri kolostor. Irá Grillparzer. Fordította Györi K.
  - 1500-1502. Nyomor és büntettek. Irá dr. Balogh Jenő.
  - 1503-1505. Utazás a Harzban. Irá Heine. Németből fordította Oltók Gábor.
  - 1506-1508. A pozsonyi diéta. Vigjáték 3 felvonásban. Irá Herzék Árpád.

Kiadja a **FRANKLIN-TÁRSULAT** magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. Kaphatók minden könyvkereskedésben.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban. Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

VASÁRNAPI UJSÁG

5. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, FEBRUÁR 2.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona, Félévre 8 korona, Negyedévre 4 korona. A "Világkrónika"-val negyedévenként 80 fillérel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldj is csatolandó.

VADÁSZATOK GÖMÖRBE.

Gömörben Mátyás királytól kezdve mind mostanáig nagy szeretettel fizik a vadat. Mig a vármegye felső részében az Andrássy grófi család erdőterületei állanak a vadászok rendelkezésére, addig a vármegye alsó részében a balogvári és meleghegyi két hatalmas vadaskertben szaporodik a szarvas- és vadisznó-állomány. E két vadaskert Kóburg Fülöp herceg birtoka; mind a kettőt több, mint kétszáz éve gróf Koháry István létesítette erős köfállal körített helyen.

A balogvári uradalmat több más magyarországi uradalommal együtt a férfi-ágon kihalt Koháry hercegektől örökölte 1827-ben házasság révén Fülöp herceg nagyatyja, Kóburg Ferdinánd herceg. A mindenféle vadban bővelkedő balogvári erdőséget minden évben kétszer keresi fel Kóburg Fülöp herceg és fia, Lipót herceg, kik rendszeren nagyobbszámú főúri társasággal érkeznek e pompás vadászterületre. Az idej vadászatok azonban a kettős családi gyász miatt esendben, vendégek részvétele nélkül folytak le január 9-től kezdve öt napon át. A vadászaton Fülöp hercegen.

a házigazdán kívül Lipót herceg, valamint unokaöccse, Kóburg Ágoston herceg vett részt. Minthogy egyes vadak januárban vadászati tilalom alatt állanak, a hercegi vadászatok részben a balogvári vaddisznós, részben pedig a meleghegyi szarvaskertben folytak le, míg rókára és vadmacskára a balogvári uradalmat övező pagonyban folytak a vadászatok. A több évszázados vadaskert igen alkalmas a sörte- és dámvad tenyésztésére, melyet megkönnyitenek a hatalmas tölgy- és gesztenyefák, továbbá az ugyanitt lévő, soha ki nem

A GÖMÖRI VADÁSZATOKRÓL. — A TIZENNYOLCZAS SZARVAS. Balogh Rudolf fényképe.

A BALOGHVÁRI KASTÉLY.

apadó tavacsok. Az erős köfállal kerített hatalmas vadaskert négy hajtsra van beosztva s a félnél vadászok részére tizenkét elkerített leshely van egy-egy nagyobb fa tövében. A vadász-állomány a malacokkal együtt állandóan 220—260 darabból áll; a múlt nyáron azonban a nagy disznókat tudóvész-féreg, a malacokat pedig himlő-járvány pusztította s az állományból elhullott 90 darab, a melyeket természetesen, mielőtt rájuk akadtak, azonnal eltakarítottak. A vadász-állományt erre való tekintettel a vadászatoknál kimélték s csak erős és fős számú vadkant igyekeztek lőni.

Az idej vadászatoknak mindvégig pompás 6—8 fokos hideg, többször napos időjárás kedvezett. Első nap, 9-én, a Bornemissza-kút nevű erdő részbe Zsibókakőhöz rókára és vadmacskára rendeltek hajtsát a hercegi vadászok, de a sziklás, sziklahasadékos meredek oldalakon a vadászat nem vezetett nagy eredményre, minthogy a rókák a szomszédos vályi erdőn sertésveszben elhullott és elásott nagyszámú sertésekre húzódtak el lakmározni. E hajtsák után, melyekben két róka, egy vadmacska, egy nyúl esett, délre a vadászok az ezen vadászterületnél lévő baloghvári vadászokertbe az erdőlakba vonultak ebédre, a hol a hercegeknek külön berendezett ebédlőszobájuk van, melynek falai tele vannak tréfás vadászati karrikatura-rajzokkal. Ebéd után folytatták a hajtsákat a vadászok kertben. Másnap, 10-én reggel előbb meghajtották a barancsi erdőszt rókára, aztán a disznókertben délig még két erős vadkant és két dámvadot löttek. Délután a meleghegyi vadaskertben folyt a vadászat, a hol terítékre került 10 drb fődav és pedig egy drb pompás 18 ágas, egy drb 12-es, két drb 10-es, egy drb nyársas és öt drb szarvas-tében.

A meleghegyi szarvaskertben a vadlétszám változó; van benne néha 110—130 szarvas, köztük 30—40 ténen, de bögés idején a bikák folyton szaporodnak, a vadaskert két és fél méter magas kerítését a szomszédos erdőség szabad területéről játsza átugorják. Az ilyen vadon tenyésztett bikákat nyugtalan viselkedésükről rögtön felismerik a szarvasokkal bántó vadászok. Az idej szarvasvadászatok igen érdekesek voltak, mert a hercegi vadászok éppen ezeket a beugrott és a vadaskertben bennmaradt, vadon felnőtt bikákat vették célba, a melyek a szarvaskertben felnőtt szarvasoktól külön kerültek hajtsába és részben terítékre is. Egy remek nagyra fejlődött 18-as kapitális agancsos bikát lött Kóburg Fülöp herceg, kinek kívánságára a pompás példányt a közelben levő fényképező-munkatársunk nyomában le is fényképezte. Harmadik nap Szutor község mellett a nagytihanyi pusztán volt róka-vadászat, a melyen nyolc hajtsában terítékre került 9 róka, 4 nyúl, 3 fácán. Másnap, vasár-

nap a kastély kápolnájában hallgatott szentmise után délben kiment a vadásztársaság a Peszéti-pusztára, a hol estig megtett 4 róka-hajtsában terítékre került 4 róka és 13 nyúl. Utolsó nap, 13-án szánkókon hajtottak a Balogh-völgyön le a gornyói pusztára s az ottani erdőség fiatal tölgyesében négy hajtsát után délre terítékre került 8 róka, 15 nyúl, 1 vadmacska és 1 nyest. Délután a dobrai fensík fiatal tölgyesében volt még három hajts rókára. Terítékre került aznap összesen 11 róka, 21 nyúl, 1 vadmacska, 1 nemes nyest.

Gömörben a rókák hajtsolásánál a kutyát teljesen mellőzik. A körülbelül 800 holdnyi területen mesterségesen tenyésztik a rókát, a melyet úgy csinálnak oda a kiszemelt területre, hogy esténként különböző helyeken lóhúst raknak le, a melyből a falánk róka jóllakik s a sötét éjszakában és a ködös időben nemsokára hangos esaholásban tör ki, úgy hogy a közeli határból mind odasereglenek az éhes rókák s részben ott is maradnak különböző helyeken elbújva. Az érdekes rókavadászatot úgy hajtják végre, hogy bizonyos területet vékony karók segítségével kötéllal körbe vonnak s a kötéllől színes zászlócskák lógnak le, úgy, hogy a sebesen iramodó róka nem mer rajta kitörni. A vadászat így rendkívül eredményes; például 1875-ben, midőn József főherceg is résztvett a rókavadászatban, nem kevesebb, mint 56 róka került terítékre, pompás, kifejtett példányok, az úgynevezett aranyzínű rókák, de találkoztak köztük színeket is. Nagyon ritkán, de akad fehér róka is. Az ötnapi vadászat eredményeül terítékre került a vadaskertekben: 10 darab fődav, 4 sörtevad, 3 dámvad és 2 róka; nyílt vadászterületen (rókavadászatban): 26 róka, 41 nyúl, 3 fácán, 2 vadmacska, 1 nyest. Egészben 92 darab vad.

A baloghvári vadászatok alkalmával két ízben volt alkalmam Kóburg Fülöp herceggel beszélni. A most 63 éves herceg koránál sokkal fiatalabbnak látszik. Mint a magyar főrendiház örökös tagja, figyelemmel kíséri a hazai politikai életet. Beszélgetés közben nagy tájékozottsággal, élénken érdeklődött a magyar delegátusok nemrégiben lezajlott tengeri útja, valamint a delegáció összeülése ideje iránt. Majd kettős családi gyászát említette, a melynek folytán hiányzik a környezetéből a szokott magyar és osztrák főúri társaság, melynek közepén Baloghváron oly jól érzi magát. A vadállomány megfoghatóságáról is beszélt, melyet a tavalyi rendkívüli nagy hidegnek és a járványoknak kell tulajdonítani. A herceg évközben is gyakran vadászik a szentantali és pusztavaci, valamint a murányi és pohorellai erdőségek területén, a hol sok fejedelmi vadász megfordult már, többek közt: Rudolf trónörökös, VII. Edvárd angol király és II. Vilmos német császár trónörökös korukban jártak ott, a mit emlékező is jelez. A magyar érzelmű és magyarbarát herceg sokkal folyékonyabban

beszéli a magyar nyelvet, — melyet még Bécsben is naponta van alkalma gyakorolni magyar huszárával, Kovács Istvánnal — mint öccsese, I. Ferdinánd bolgár fejedelem. A herceg mintaszerűen vezetett mező- és erdőgazdaságán kívül kitünő elsőrendű vasat és vaslemez termel a gömörmegei Pohorellán, mely a híres stiriai vasakkal is felveszi a versenyt s egy nagy-szabású acélgéparat legközelebb Edelényben létesít. Nagyszámú erdészei, gazdatisztjei és cselédsége valamennyien magyarok s a bécsi központi iroda alkalmazottjai is részben magyar állampolgárok.

Kóburg Fülöp herceg a vadászatban kívül szenvedélyes amatőr-fotografus és éremgyűjtő. Bécsi palotájában levő gyűjteménye elsőrendű. Fiatalabb éveiben háromszor járta körül a világot, mely alkalmából érdekes útleírásokat adott ki egy sportlapban.

Mint katona, első éveit a közös hadseregben a vérteseknél szolgálta Győrött, Siófokon és Székesfehérvárott. A tűzkeresztségen az 1866. évi északi hadjáratban a végzetes kimenetelű kőnig-grázi csatában esett át, hol Boxberg lovas brigádérosnak segédtszjtje volt.

Jelenleg a honvédelvesség tartalékába van beosztva, mint altábornagy. Ezredtulajdonosa a tarnovi 57-ik gyalogezrednek, mely a Kóburgok nevét örökösen viseli; ezenkívül tulajdonosa és ezredfőnöke a bolgár 1. sz. lovastestőr ezrednek.

Kóburg Fülöp herceg egyetlen fia, Lipót herceg, ki a baloghvári vadászaton szintén résztvett, a hitbizomány örököse, most 29 éves. Lipót hercegről még keveset tud a világ. Már kilenc éves korában beosztották melléje állandó szolgálatra egy magyar embert, Lőrinczy György hercegi tisztviselőt, kivel állandóan magyarul beszél, a minek nagy hasznát vette később, a mikor hadnagy lett a 9-es Liechtenstein-később Nádasy-huszároknál. Többnyire Győr városában állomásozott s Győrött még ma is emlékeznek a daliás termetű hercegre, kinek pompás fekete menővai voltak, melyeket rendszeren nagyanyja, Klementina hercegnő küldött unokájának ajándékba. A katonai szolgálatot három évvel ezelőtt rövidlátása miatt, atyja kívánságára, kénytelen volt abbahagyni. Jelenleg ugyancsak a 9-es huszárok ezredének tartalékos kapitánya.

A baloghvári vadászatok harmadik hercegi résztvevője, Ágost herceg, Fülöp herceg unoka-öccsese, jelenleg 40 éves és a tavaly elhalt idősb Ágost herceg braziliai tengeragnak hasonló nevű fia. Vidám természete miatt a családban, valamint az uradalmi tisztviselők maguk között csak «Guszt hercegek» szólítják. Jelenleg a haditengerészetnél tartalékos korvett-kapitány.

A fejedelmileg berendezett baloghvári kastély, melyet Kóburg Ferdinánd herceg építtetett ki 30 szobára a régi Koháry-féle tiszszobák kastélyból, egy magaslaton van; az épületet 31 hold szép angol park övezi s erkélyéről pompás kilátás nyílik a Balogh-völgyre egész Rimaszécsig. Az egycseletes várkastély széles alsó folyosója, valamint a felső lépcsőház tele van aggatva vadászati emlékekkel, egyik oldalt remek képződésű szarvas-, dámvad- és őzbakagancsokkal. A folyosó másik oldalán vannak a vadászok-agyarak. Ez a gyűjtemény oly remek, hogy az osztrák-magyar monarchiában csakis a király gödöllői gyűjteménye múlja felül.

Az értékes berendezésű kastély hatalmas nagy emeleti ebédlője a 60-as és 70-es évek elején sokszor vég napokat látott, a mikor József főherceg, Fülöp herceg sógora nejevel, Klótid főherceggel együtt látogatásban járt Baloghváron. Gyakran elhozta ide az öreg Ágoston herceg szentantali udvari zenészt, az öreg Sági Balog Jancsit bandájával együtt, ki a szabadságharcban Guyon 48-as tábori primása volt. Érdekes a pompás ebédlőnek Pesten készült, még most is jóhángu régi zongorája. Az ebédlőtől jobbra van Fülöp herceg kis szalonja, majd a fejedelmi vendégek hálószobája következik, utána pedig Klementina hercegnő kék szalonja, melynek kárpított falait az 1870—71-iki porosz-francia háborúból származó csataképek fedik. Ebből a szobából néhai Ágoston herceg és Klementina közös hálószobájába lépünk, melyben cseresznyefából készült mennyezeti ágy látható. A következő szoba Fülöp hercegé, kinek teljes berendezése Koháry Ignác hercegtől való. Itt látjuk az

utolsó Koháry vadászruhás arczképét. A többi szobában számos régi, immár történelmi ereklyének beillő bútort találunk különösen az ágy, a melyet a szépséges Széchy Mária, a «Murányi Venus» kapott férjétől, Wesselényi Ferenc gróf nádortól. Ritkaság számba megy a bolgár fejedelem fogadószobájában levő XVI. századbéli kihúzható fedelű kártyázó asztal, melynek különböző pénznemek megőrzésére szolgáló belső berendezése a műasztalosságnak valóságos remeke. A kastély kápolnájában feltűnik Koháry Ferenc hercegnek munkács fogsága alatt festett képe, melynek oldalán a herceg saját szerzeményű, régi magyarsággal megírt versekben keserves fogságának történetét panasolja el.

Markó Miklós.

ANYÁM EMLÉKE.

Most, hogy a fájdalom,
Mint tenger viharja, átjajlott lelkemen,
S szívemre sivatag béke nyugalma szállt:
Most hadd emlékezem.

Tegnap még tavasz volt.
Tegnap gyermek voltam, bolondos és vidám.
Tegnap még, úgy rémlik, gondatlan játszottam.
Tegnap még volt — anyám.

Ma nem vagyok többé
Játszódo gyermek. Játsszék más helyettem!
Mióta megállott szívem dobogása:
Öreg s árva lettem.

Hiába forgatom
Elmémben, sirjánál, életén merengve:
Szép időt ért. Meghalt. Meghalunk mindnyájan...
Ez a dolgok rendje!

Fülembe csengenek
Utolsó szavai: «Mily csöndes így télen!
Több zajt, több életet szeretnék én ezen
A hideg vidéken...»

Több zajt, több életet!
Csönd van itt azóta. Szomorúság, bánat,
Valami borongó, néma gyász vonja be
A csöndes szobákat.

Üresen áll ott a
Nagy karos szék, melyben babrált, kötögetett,
És nem töltheti be soha többé senki
Ezt az üres helyet...

Endrődi Sándor.

A ZENÉLŐ ÓRA.

Borongó őszi alkony... Ólmos árnyak
Lopóznak a szalonba csöndesen
S ezernyi apró árnymanóvá törnek
Az ódon, festett ablakívegen.
Majd mind megül a vén kandalló alján
S enyelgő idillel telt falon,
A hol a vén almáriom tövében
Lassan, fáradtan, szépen,
El-elpihennek most hallgatagon.

Ott ül, rozoga vén rípsz-karosszékekben
A két öreg... a hajuk, mint a hó.
Ezüst koronát rakott fel fejükre
A vén idő... a gyors, az illanó.
Ott ülnek némán, röveteg szemekkel,
Elálmódozva, csöndben, hangtalan.
Csak egy vén óra jelzi, bús ketyegve,
Hogy itt az ember lelke
Nem az alvó mese-országba van...

S egyszerre halkan, öreges pengéssel,
— Ping-pang... megszólal a vén óra most.
Fakó, vén hangján egy keringőt ver ki,
Öreget, szomorút, bús-bánatot.
Egynéhány hangja kiesorbult a kótán
S el-el is akad, mint öreg szivek.
Melódiját más tán meg sem érti
És más meg sem érzi,
Csak a két öreg szive érzi meg.

SZÉCHY MÁRIA ÁGYA A BALOGHVÁRI KASTÉLYBAN.

— Ping-pang!... s az óra még tovább peng,
Még zeng és bong a rozszant gépezet,
Mint emberszív, a mely kiönt most mindent,
Örömet, bűt, mit eddig érezett.
Melódiája a szobát megtölti,
Mint multból visszatérő bús öröm...
S új tűz gyul ki a két öreg szemében,
Hogy elmerengnek így gyönyörön...
A sok elhanavt ifjú gyönyörön...

Most összenéznek, lopva, szégyenkezve.
— E nóta...! Ó e vén melódiák...
E nóta mellett mennyit vigadoztak,
Egy csitri lány, egy öklönnyi diák...!
S a míg az óra akadozva peng-bong,
A két öreg újból átéli ezt...
S egyszerre csak halkan egymáshoz lépdel
S aprózott típegéssel
A két öreg lassan táncolni kezd...

Balla Ignác.

A PÁNDY-CSALÁD ASSZONYAI.

Elbeszélés. — Irta Ady Endre.

I.

A Pándyak összegyűlekeztek, bústultak, vadultak már dél óta együtt. Olyan kománia volt ez, mely kacsalábon forgó, furcsa mesekastélyba inkább illtet volna. A szatmári banda húzta s a kik mulattak: apa, fiúk és unokák.

Mind Pándyak, férfiak, vér a vérből, szinte egy ember. Leghangosabb közöttük az öreg, a nagyapa, a majdnem hetven éves. Minden vig nótahoz tud valami szöveget s ez tetszik az unokáknak.

Az unokák ötven vannak, tizennyolc-húsz éves, erős fiúk. Az öreg Pándy, a négy fia s az öt unokája, tizen vannak.

Asszony semmiféle asszony, nincs a korhelyek közelében. A Pándy-ház túlsó felükre, egy kerte néző szobában halkán beszélget két nő. Az öreg Pándyné s az egyetlen leányunoka: Pándy Mártha. Mártha ágyban fekszik, beteg érkezett s a nagyanyja az ágyánál ül.

A családi összeseregülés az öreg Pándy gondolata volt. Roszart álmodott s ráirt a fiaira, hogy jöjjenek azonnal az unokákkal együtt. Asszonyféléit az egy Mártán kívül nem is hozhattak magukkal a fiúk. Egy aglegény volt közülük, három pedig özvegy ember.

A Mártha apja háromszor is házasodott s mind a három asszonyt eltemette. Az első feleség, mielőtt tudóvészben meghalt volna, szülte Mártát. A második asszony fiút aján-dokozott a Mártha apjának. De ez is hamarosan kiköltözött az árnyékvilágból. A har-

madik feleség már úgy halt meg, hogy rá se ért az anyaságra.

A másik két özvegy Pándy már nem kísérletezett ennyit. Egyszer nősültek s mert két-két fiúnál nem is akartak többet, ők hamar vigasztalódtak, a mikor feleségeik megboldogultak.

Az öreg Pándynéhoz s Mártához csak összefolyva, tompán szállt be a tivornya-lárma. Éjjel felé járt az óra, ősz volt, szüret ideje.

II.

Pándyné: Nagy leány vagy, okos és szomorú leány, hasonlítasz is hozzám, neked igenis el merek mondani mindent.

Mártha: Igen, nagyanyó, én hallgatlak is, de borzasztókat beszélsz.

Pándyné: Én újra mondom, én tudom: asszonyhóherolók voltak mindnyájan. Olyan emberek, a kik akkor is asszonyt irtottak, a mikor jók akartak lenni. Hogy mondjam neked: ezek öntudatlan veszedelmei az asszony-nak. A ki közéjük jött, feleségnek jött, az mind mártir volt. Mártir volt az anyád s talán a legrégebbi ősanád is az volt. Még a meg nem született leánygyermek is félték tőled. A saját születendő gyermekeik is érezték a veszedelmet. A Pándy-házakban ritka esemény volt, hogy leánygyermek született. S a Pándy leányok meghaltak rendszerint, mielőtt férjhez mehettek volna.

Mártha: Nagyanyó, adj valami innivalót, hideget, ég az egész testem és ne beszélj ilyen borzasztókat, Engem szeret az apám, az én apám jó ember, szeret.

Pándyné: Igen, a te apád jó s elhuzrol egy hosszú útra, a mikor a láztól járti se tudsz. A te apád jó, mert tizennyolc éves korodig zárdában tartott. Minden évben kihozott két hétre, vett tömérdek ajándékot, kedveskedett, a míg meg nem unt. Hiszen nem is mindig úgy rosz emberek ők, hogy roszak. Akkor a legroszabbak, a mikor ők maguk is ellágyulnak a saját jóságuktól. Ha az asszonyaikra gondolnak, az már magában egy végzet-felhő. Mondom neked, ők tudat és akarat nélkül veszedelmei családjuk minden asszonyának. Az én fiam már öt éves korukban éreztetni tudták velem, hogy ők különbek, mint én, mert én asszony vagyok. De nem ez a túlzó férfiaságuk, nem az erejük, a szilajságuk, a vadságuk a legnagyobb bűnök. Az énjük borzasztó nagy, a férfias elteltésük s a lágyágnak az a kétségbejött hiánya, mely pusztítja s végre egészen kipusztítja a családból az asszonyt.

Mártha: De, de, nagyanyó, hiszen te hetvenöt éves vagy és élsz és erős vagy.

Pándyné: Én hetvenöt éves vagyok, még vagyok s talán épen azért maradtam meg, hogy lássam a dolgok beteljesülését. Én szen-

VADÁSZAT UTÁN.

vedtem a legtöbbet minden valaha volt Pándy-nék között, mert nem haltam meg fiatalon, mint a többi. Talán azért nem tudtam meghalni, mert én az én emberemet minden rossz-szaságával egyetemben szerettem. Lehet, hogy ő is szeretett, de a Pándyak módjára. Szeretett, mert négy fiának voltam az anyja s mert nagyon csöndes voltam. Úgy dárídozhatott, úgy járhatott kalandok után, mintha a temetőben lennék. És néha megsajnál, egy kicsit észrevett, egy kicsit szeretett. Akkor se beszélt hozzám komolyan, kegyes volt, jó volt s hónapokig azután megint csak az voltam, mint az áloé-bokrok ott künn a virágházban. És csak későn, későn láttam, hogy voltaképen az összes Pándy-feleségek között nekem jutott a legalacsonyabb sors. Ekkor az apádnál és a többi fiamnál akartam kárpoztást szerezni. Hídegek, fölényesek, gógósek s ha kellett, nagy-nagyon jók voltak. Asszonyhóherólok, én mondom neked, gonoszabbak a gonoszoknál. És kipusztul mellőlük, közülök az asszony.

III.

Hajnal felé nagyon ellágyult az agglegény Pándy. Valami szomorúját játszott a cigány s az öreg fiú odacsapott az asztalra.

— Nem ér, nem ér semmit sem az élet asszony nélkül.

Valahogyan ez a kifakadás meg találta fogni a szíveket. Egy kicsit valamennyien mámorosak voltak, még az ifjak is.

Az öreg Pándy kimondta, a mi a szíveken kísértett:

— Dél óta nem is láttuk az asszonyt, a nagyanyót és Márhát.

Már ekkor valamennyien nyugodtabbak is lettek. Eszükbe jutott a nagymama és a leány-unoka és ez elég. De az agglegény Pándyban most már a virtus dolgozott:

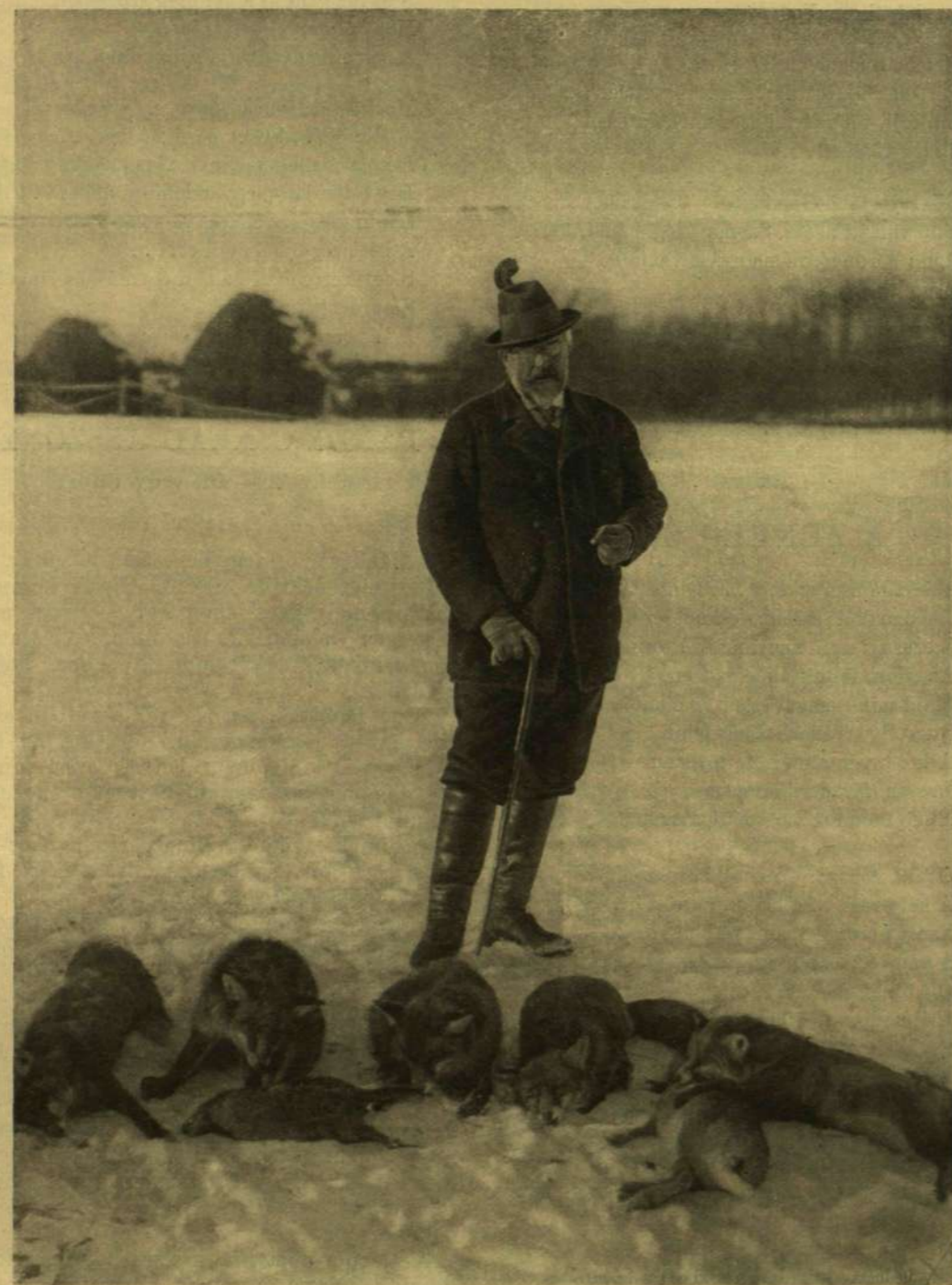
— Adjunk éjjeli muzsikát édes anyának és Márhának.

Vitték a bandát, dudoltak és megállottak a két nő ajtaja előtt. Épen akkor köhögött egy nagyon hosszú, kinosat Márhá. Egy kis vért köpött, elesdésedetett s feküdt mozdulatlanul. Mikor a cigány játszani kezdett, föl-táruult az ajtó. Ott állott az öreg Pándy, elfojtott zokogással, de valami kegyetlen fény ott ült az arcán. Végignézett a mámoros, fölhevült Pándykon, intett a cigánynak:

— Várjatok egy kicsit a muzsikával, vagy két hónapig. Az egyetlen Pándy-leány akkorára már itt hagyott benneteket. Az egyetlen Pándyné sem fog sokkal tovább itt maradni. Azután majd mulathattok nyugodtan, magatok lesztek.

Olyan volt az öreg asszony, mint egy meg-elevenült, rettenetes halálhír. A hangja olyan volt, mint valami messziről küldött bosszú-üzenet. A tíz Pándy értelmetlenül, megdöb-

benve, zavartan nézte egymást. Bent a szobában, az ajtón beáramló levegőtől, csukló, siró, köhögő roham fogta el Pándy Márhát. Pándyné becsapta az ajtót s a Pándy-család két asszonya, az öreg és a leány, sirva karolták át egymást. Az agglegény Pándy kissé szé-

KÖBURG FÜLÖP HERCEGE. — (Dívadak területén.)

A GÖMÖRI VADÁSZATOKRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

gyenkezve vezette vissza a társaságot. Az öreg Pándy pedig dühösen ezt hajtogatta:

— En tudtam, hogy el fog romlani a mulatság, ha asszonynépség kerül bele.

AZ ÚJ ALKIMIA.

— Mesterséges gyémánt és rubin. —

Prometheus tüzet hozott az égből, Edison villámot, Mithos és valóság így ölelkezik egymással. A miről a hitrege álmodott, valóra váltja a természet titkait figyelő tudomány. Közel járunk hozzá, hogy a vegyi műhelyek kazánjaiban — később majd gyárakban — utánózzuk az ősi forrongságban levő föld munkáját, mely a gyémántot és a drágaköveket termette egykor, a nagy Khaosz idején. Csodálatos rohanása az időnek! Tegnap még elrettentő példája volt a hiábavaló igyekezetnek a régi alkhimista, ki az aranycsinálás titkát kereste, s ma már elhiszszük, el kell hinnünk, hogy vannak emberek, kik a vegykonyha szerfölött magasra fokozott hevénél képesek mesterséges uton előállítani gyémántot, gyártani rubint és sok más drágakövet, a mire eddig, az évezredek végtelenségén át egyedül a Nagy Varázsló: a természet volt képes.

Az emberek évezredek át vért és vagyonát áldozták a kincsekért. Egy-egy szokatlanul nagy gyémántnak ép oly tekintélyes és izgató története van, mint akárhány világhódító fejedelemnek. A *Koh-i-noor* birtokáért hatalmas kényurak harca folyt, királyi dinasztiák omlottak porba, a győztes rabolta el mindig ezt a fénylő követ attól, a kit érte leigázott, — míg az angolok el nem foglalták Pendjabot,

és a *Koh-i-noor*, a lahorei király minden kincsével együtt Viktória királynő birtokába esett.

A jövő időkben a gyárak villamos kemenczéi és olvasztó tégelyei fognak versengeni egymással, hogy melyik állítsa elő tüzének méhében a legtöbbször, legszebb és legnagyobb gyémántot. És eljön az idő, a midőn kicsinyléssel fogják olvasni az emberek a régi krónikákban, hogy egykor gyémántban leggazdagabbnak az orosz császár kincstárát tartották, mert három császári koronáján négyezerkétszázhatvannégy gyémántot számláltak meg, vagy hogy valamikor európai bámulat tárgya volt az az Esterházy herceg, ki I. Ferenc magyar királynak koronázó ünnepén gyémánttól és drágakövektől csillogó ruhában és briliáns forgóval jelent meg huszonnégy magán-társának élén. És szánakozva fogják emlegetni az egykori gyémánt-ások, e szegény, elzüllött emberek sorsát, kik rozoga kunyhóban vagy a szabad ég alatt tanyáztak a gyémántmezőkön és a meddő kövek iszonyú tömegét ásták ki csákányukkal, míg gyémántszemekre bukkantak. A műiparnak új és lehetetlenül szép korszaka virrad fel akkor. Gyémánt és korund lesz bőven, s elragadóbb lesz a nők díszjele a drágakövek nagyságával, pazarságával és káprázatos fényével.

Egyelőre van még fantázia ezekben az előrevetett képekben, de már nem a Verne fantá-

INDULÁS A VADÁSZATRA A BALOGVÁRI KASTÉLYBÓL.

SZELIDÍTETT ÖZ.

ziája ez. Mert a gyémántkészítés titkáról félrelebbent a fátyol, és mesterséges drágaköveket, egyértékűeket azokkal, melyeket a természet termel — tehát *valódiakat* — már gyártanak.

A gyémántkészítésről szólva, nem épen arra a francia mérnökre gondolunk, ki most Páris egyik börtönében ül, mert gyémántcsináló-nak mondotta magát, holott nem az. Szélmossággal azért tévesztette meg a khémia titkaiban otthonos embereket, s épen ezeket, mert a hozzáértők tudják legjobban, hogy a gyémánt mesterséges uton való előállításában nincs lehetetlenség. Lemoine mérnök Moissan, a nagy francia khémikus eljárását utánozta, 3000—4000° C mellett hevítve a gyémánt egyszerű alkotó elemeit, melyekből Moissan parányi gyémántszemeket varázsolt elő. Többre ő sem vihette volna, ha a tégely fenekén, a tégely anyagával hasonló színű keverékbe, ki-játszva az ellenőrzők éberségét, bele nem gyúrta volna a kész nyers gyémántdarabokat, — tudva, hogy a gyémánt, mely kisebb hőfokban is elpárolog, ha levegő, oxigén éri, nem változik meg a villamos kemence legnagyobb hőfokában sem, ha szénporral vagy mással elszigetelik a levegőtől. Megtévesztette, mondom, embereit, mert a ki ismeri az újabbkori khémia vívmányait, tudja, hogy a gyémántcsinálás *elvből lehetséges*.

Vannak már alapvető sikerek is ezen a téren. J. B. Hannay glasgowi angol vegyész az első, ki már 1879-ben készített mestersé-

ges gyémántot parányi kristályokban. Igaz, hogy parányiságát és előállításának költségét tekintve, ez volt a legdrágább gyémánt, melyet a világ valaha ismert.

Jóval közelebb jutott a gyémántkészítés sikeréhez 1893-ban Moissan Henri, a Sorbonne tanára, egyike a jelenkor legnagyobb vegyészének. Moissan tisztán tudományos érdekből kutatva a gyémánt keletkezésének feltételeit, a villamos kemence 3500° C hőmérsékletében olvasztott vasba cukorszertent kevert s az ily módon szerzett keveréket hirtelen lehűtötte. A gyors lehűtéssel rendkívül erős nyomást akart előidézni a belül még olvadt állapotban levő vas közepére. Tudniillik a vasnak az a sajátossága van, hogy lehülés közben nagy erővel összehúzódik, és szilárdra vált külső rétegei nyomást gyakorolnak a még folyékony belső részre. A vas belsejében támadó nagy nyomás hatása következtében pedig a szén nem grafityszerűen vált ki, mint a közönséges öntöttvasban feloldott szén, hanem *gyémánt*, és pedig nemesek fekete, hanem kisebb részben vizesztta gyémántkristályok alakjában. Moissan a hullócsillagok vezették arra a gondolatra, hogy megpróbálkozzék a gyémántcsinálásnak ezzel a módszerével. Egy Spanyolországban lehullott meteornak belső üregében néhány szintelen kristályt talált, melyek alapos vizsgálat után, parányi gyémántszemeknek

HAJTÓK A VADÁSZSZÁKMÁNYNYAL.

A GÖMÖRI VADÁSZATOKRÓL. — Balogh Rudolf felvételei.

KLEMENTINA HERCEGNŐ SZOBÁJA A BALOGVÁRI KASTÉLYBAN.

bizonyultak. Moissant az vezette nyomra, hogy az ily meteorit, földre hullásának pillanatában megömlött érez, mely lehullása közben hirtelen lehül.

Moissan, ki most egy éve halt meg Párisban, e találmányáért s más nagyjelentőségű kémiai felfedezéséért, 1906-ban a Nobel-díj jutalmát kapta. 1901 óta külső tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának is.

Ujabbán Hoyermann, az olasz Majorana és a német Friedländer állított elő mesterséges úton, a gyémánt alkotó elemeiből, parányi, részben mikroszkopikus gyémánt-kristályokat. De legérdekesebb és a gyémánt természetes előfordulásához a legközelebb áll Hasslinger eljárása. Ez a gyémánt előállítására oly olvadékokat használt, mely százalékos összetételében megegyezik a gyémánt anyagképzésével. Midőn a megolvasztott anyag kihűlt, teljesen víztiszta és átlátszó, 0,55 milliméter nagyságú gyémántok kristályosodtak ki benne. Hasslinger módja azért igen nevezetes és érdekes, mert fényt vet arra, hogyan képződött a dél-afrikai gyémánt. Dél-Afrikában a gyémánt az úgynevezett blue ground-ban terem, egy mállott eruptív kőzetben, melyről kimutatták, hogy iszón folyós állapotban széntartalmú kőzeteken tört keresztül. E kőzetekből apró darabkákat magába zárt, a szén felolvasztotta, a mely szén a kőzet kihűlésekor gyémánttal kristályosodott ki.

A gyémántkészítésben, egyelőre, annyira haladt a tudomány. Elérni azt, hogy oly nagy kristályokat állítsanak elő, melyeknek már kereskedelmi értéke is van, mindeddig nem sikerült.

Sokkal nagyobb sikerekről szólhatunk a rangban a gyémánt után következő korunk, s nagyértékű válfajainak: a rubinnak és a zafirnak mesterséges előállítása terén. Itt is a francia vegytudósoké a vezetőszerep. Frémy francia kémikus Fejrl-lal, majd Verneuil-lal szövetezve, de Gaudin és Friedel is már húsz évvel ezelőtt készítettek mesterséges rubin és zafir-kristályokat, melyek kémiai összetétel dolgában, de összes tulajdonságaikra nézve is teljesen megegyeztek a természetes rubinnal és zafírral. A kémiai összetétel! Mily egyszerű anyagok vegyületeiből születik meg a legszebb és legnagyobb drágakő! Egy kis kvarc, egy kis alumínium-oxid és egy kis ólom-oxid, — és kész az értékes korund. Hozzá két százalékrész kettős krómsavas kálium, és gyönyörű rubinkő lesz belőle. Vagy még egy kevés kobalt-oxid, a villamos kezező reabocsátja hévét, s ragyogó kék-sárgával mosolygó elő az agyagtégelyből a zafir. A drágakövek legjobb szakértője, ha csiszoltan a kezébe adják, nem tud különbséget tenni köztük és a természetes drágakő közt. A jó tulajdonságaiban: színben, fényben, ke-

ménységben azonos mind a kettő. Csak a hibás kristályok ismerhetők fel, mert a sötét folt rétegesen mutatkozik a természetes rubin-kőben, felhőszerűen a mesterségesben. Van még egy megkülönböztető jel, de ez a szép drágakő kedvelőit alig érdekelheti. A természetes rubin szövete szálak alkotású, a mesterségesé nem az. De ez csak a legbehatóbb vizsgálatra tűnik ki, ha kitűnik. Szépségébe ez?

A mesterséges rubinnak van még egy fajtája: az úgynevezett rekonstruált rubin. Ezt a rubinköszörülő műhelyek hulladékaiból olvasztotta össze nagy hőségben, tehát nem vegyi úton állította elő egy svájci pap, és Genf-ből bocsátotta forgalomba. Eleinte 600—1400 forintért kelt el karátja, de utóbb reájöttek, hogy apró üregek is vannak benne, tehát nem szép és nem teljes értékű. És azóta nem veszik drágakőnek, csak az órágyárakban használják s karátját most már néhány koronájával mérik.

Witt dr., a németek egyik elismert vegytudósa, azt írja most, hogy Németországban szerencsés kézzel fejlesztette tovább Verneuil találmányát Miethe titkos tanácsos berlini tanár. Asszisztense, Lehmann doktor és Wild drágaköszakértő segítségével gyárt kifogástalan rubint és zafir, megtalálta a kék színű színezésének módját is, sőt felhasználva az angol sir William Crookes korszakalkotó találmányát, rádiumszagarak segítségével megváltoztatja nemcsak egy-nemely természetes drágakő színét, hanem gyönyörű sárga színt ad a mesterséges kék spinellek is. Legujabbán ugyancsak ő mesterséges úton állít elő egy rendkívül ritka drágakövet: a nappal zöldes színű, esti világításnál pedig szép piros színt ölt alexandritot.

A ki látni akar bevallottan mesterséges úton készített rubint, fáradjon el a Nemzeti Múzeum ásványtárába, talál egy tégelyre valót. Őt évvel ezelőtt szerezte a Múzeum a francia Frémy műhelyéből. A kristályai még vékonyak egy kissé, de azóta készültek ott nagyobbak, erősebbek is.

Ha valaki, olvasva mindezt, még mindig hajlandó volna lebecsülni a mesterséges drágakő értékét, gondoljon arra, a mit a tudós Szabó József mondott egykor a bécsi világkiállítás drágaköveiről szóló jelentésében:

«Mi a drágakő? Olyan ásvány, melyet az ember a képződés, a húság, a tetszvágy szárnyain felkap és a divat szabályai szerint visel.»

EMLEKEZÉS GARIBALDIRA.

Szemere Miklós pályadíjat tűzött ki Garibaldi életének népszerű megírására.

Valóban az újabb történetek alig van ideálisabb alakja, mint Garibaldi.

Az egész emberiséget átölelő szabadságerzése, s ennek legbensőbb érvényesüléseképpen nyilvánuló hazaszeretete, az önfeláldozásig kész önzetlensége, s a minden szépre és nemesre hevülni tudó lelki nagysága tükrözik a Garibaldi lényét, bibliai megjelenését.

Tetteiben bátor és elszánt, — vesztélyt, ingadozást nem ismerő. Szavaiban: tömör, mozaikszzerű, ihlett és világos, mint egy fensőbb hatalomnak megváltó erővel bíró megnyilatkozása.

Előszóval vagy irásban kifejezett gondolatait: a megdönthetetlen bölcsesség és örökigazság ragyogó példányai.

Honnan e nagy tudása, csodálatraméltó erénye, mely lényét betöltö?!

Két világrészben küzd az emberiség javáért, felszabadításáért... Egész élete csupa lángolás, izzó tevékenység és martíromság. Országokat bejár; — útjában nincs egy percnyi nyugalma, megállapodása — a glóriáig, hazája felszabadításáig!

Garibaldi tudta, érezte azt, hogy az erős hitben van a győzelem biztosítéka: az eszme diadala kimaradhatatlan!

Még most is fülembe cseng a szívet-lelket fölrázó fonséges dal, mely ifjú véremet lázba hozta, az «Inno di Garibaldi» gyönyörű refrainje:

«Si scopron' le tombe, di leván' i morti:
Nostr' martiri son' tutti risorti!...
... Va fuor' d' Italia! va fuor' stranier!...»

Épen negyvenéves korában, midőn e himnusz először hallottam Turinban, Garibaldi népszerűségének fénykorában. Két trubadúr énekelte: egy öreg olasz és bájos leánya, hárfakiséret mellett, magasztos ihletéstől áthatott harmóniában, a Viktor Emánuel népies piacán, a «re galantuomo» palotája tözsomszedságában.

A dalosok körül nagy számban terült el a földön a himnusz nyomtatott példánya, melyeket mohón vásárolt a föllekesült, megbűvölt néptömeg.

E dallamot azóta sem hallottam. Hazánkban nem jutott népszerűsége. Talán rendőri tilalom is gátolta megjelenését. De itt-ott egy-nemelyik bizalmas családi körben meg-megcsendült a zongorán. Így, tudom, hogy a Garibaldi bálványozója s kitűnő zongoraművész: Kovács Leó volt honvédezredes, a gróf Károlyi István egyik estélyén, Nagykárolyban, művészi felbuzdulásában oly lelkesedéssel játszta el a zongorán, hogy a jelen volt Rudolf trónörökös is extázisba hozta, s kívánatára többször meg kellett ismételnie.

A mult század hatvanas éveinek elején a nemzeti felbuzdulás ép oly magasra hágott nálunk, mint az olaszoknál. Tüntetés, harcvágy hevítette a kebleket országszerte. Érzelmünknek e testvéries megnyilatkozása vezérelt bennünket a szabad olasz földre; elsősorban az ifjúságot!...

Deák Ferencz, ki azidőben, reggeli sétája alkalmával, gyakran találkozott atyámmal a városligetben, azt mondta az Olaszországba tuduló ifjak felől, hogy: «hiszen ha kedvük van, menjenek; ők majd kívülről, mi meg belülről szorítjuk az osztrákok a megegyezésre!...»

S atyám gyorsan megejejtett vendégszereléssel szerzett számomra utiköltséget.

Rövid idő alatt egész kis magyar tábor vette körül az Olaszország gyűlt korifensainkat, s máris néhány ezer régi honvéd állt «megfogva bár, de törve nem» — a rendelkezésükre.

Közünk látom az egykori hírneves bajtársakat, szabadságharcunk martírjait, sebhelyekkel borított, fogságot, száműzetést szenvedett hőseit, — arcukon a büszke önértet-, a keserűség-, az elszántság-, és megtorlás határozott kifejezésével. Itt vannak: Klapka, gróf Bethlen és Vetter tábornokok, — Ihász, Földváry, Fjgyelmési, Mogyoródi, Sréter, Krivácsy, Szotzfried, Zsurmai és Kupa ezredesek, — Palóczy, Kajdacs, Benedikti őrnagyok, — Csernatony, Bangya századosok, a húsz sebhelylyel diszelgő Kun Béla huszárkapitány és sok más ismerős tisztársam, — régi és újabb politikai menekülteink, a kik hazulról s Európá különböző országaiból, sőt még Amerikából is idejötték, hogy segítsék, folytassák Garibaldi megkezdett akcióját.

Míg ezek fegyverkezten készültek, vártak

a kedvező alkalomra, addig Garibaldi — és felhívására, néhány lelkes magyar: Türr, Mogyoródi és mások, a nagy hirre vergődött «ezer» veresinges olasz kíséretében — a béke olajágával indult hódító útjára Délolaszországba. A kard inkább csak vezéri jelvény gyanánt csüngött az oldalán. — A kíséretben volt néhány magyar huszár is, kik panyókára vetett atillában száguldtak előtte, utat nyitva Nápoly és Szicília elfoglalására, nem annyira a kardjukkal, mint inkább az atillájuk két lobogó ujjával imponáltak, miért is, a nép «i quatro manu»: a négy karú csodafiaknak, táltosoknak nevezte őket.

Garibaldi bevonulása a két olasz tartományba messiási varázsszal hatott az ámulatba ejtett népre, mely leborult a szabadító emberbarát lelki nagysága előtt.

Garibaldi egész lényét köztársasági érzelmek hatotta át; de puritán, hazafias jelleme megdöngt a közvélemény előtt, mely egyelőre észszerűbbnek ítélte Olaszország monarchikus egyesítését a népszerű nemzeti uralkodó: Viktor Emánuel égisze alatt.

Ez áldozataért, — a nép hívó szözeata ellenében, mely őt állandó főnökeül, vezetőjeül proklamálta, — jutalom és kitüntetés fejében csupán a király kézzszorítását fogadta el; maga pedig szerényen visszavonult otthonába, Caprera szigetére, hogy kis földjét gondozza, kecskéjét őrizze, s újabb tervet szőjön a francziák által megszállt Róma felszabadítására.

E közben, páratlan szerénységének, rendkívüli önzetlenségének hírére, egész Olaszországban gyűjtést indítottak — nemzeti ajándékok, — egy díszkard följajlására. Garibaldi ezt sem fogadta el, hanem a begyűlt összeget hazai jótékony célra engedte át. — Ennek a híre annyira meghatotta egyik honfitársunkat, a derék Jámbor Endre pesti szabómestert, — a ki egyébként hazafüli exaltációjában a honfoglaló Arpad egyenes leszármazottjának tartotta magát, — hogy Garibaldi számára egy gyönyörű fekete felsőruhát, úgynevezett «Deák»-ot és egy asztrakán kucsmát küldött. E küldeményt hozzám ezimézte Turinba, hogy én adjam át. Azonban Pulszky Ferencz kérelmére e megbízást reáruháztam, a ki, mielőtt Garibaldihoz vitte volna ez ajándékot, néhány napi közszemlére egy turini bolt kirakataiban helyezte el, hol a remek magyar készítménynek tömérdek bámuloja volt s a Jámbor nevet egész Olaszországban népszerűvé tette.

Garibaldi, a ki nagyon szerette a magyarokat, nagy örömmel fogadta az ajándékot, a «Deák»-ot és a kucsmát, kedvtelve, büszkén viselte a hűvösebb napokon otthonában. Az időben Turin el volt árszavta a világ minden részéből idegyűlt titkos és nyílt összeesküvésekkel, különféle nemzetbeli konspirátorokkal, párt-csoportokkal, — melyeket mind a Garibaldi nimbusza vonzott ide, s valamennyi őt kívánta kalauzálul, vezéréül. Háborítlan viselkedésükről lehetett fölismerni, hogy szabad terrioriumon vagyunk. — «Pártok hazája», ős Magyarországnak is kitétt magáért! A vezető nagy Kossuth-párt mellett volt itt: Klapka, Deák, Teleky László, Crouy-Chanel, sőt még Görgei-párt is; szerb-, oláh-, német-, tót-, horvát- és dalmát-párt, — mind, a kiket «magyar föld hord s egével betakar!...» Mindannyi a Garibaldi közreműködésére pályázott, — várta beavatkozását, vezetését; — közbe-közbe egymás elleni párbajokkal tartottak kisebb-nagyobb fegyvergyakorlatot; az üdv-, a biztosabb siker-, a haza megmentésére!

Közös ideálunk, Garibaldi már jött volna segítségünkre. Pár ezernyi hívével ki is akart kötni a dalmát partokon. Ámde Kossuth intó szava, bölcsesége és látnoki szelleme visszatartotta a nagy vesztélytől: az elő nem készített forradalom felidézésétől, mely még súlyosb rabigába döntötte volna nemzetünket.

Garibaldi visszatért hát apostoli útjára, félbenhagyott munkájához: felmutatta Aspromonte halmán fenséges alakját a francziáktól őrzött Rómának, az egyesülési törekvés ismert jelszavával: «Italia fara da se!...» miközben egy ellenséges golyó a lábába fúródott.

Nosza megmozdult az egész világ részvéte, — s jött mindenfelől az enyhítő balzsam, a gyógyír, a tömérdek tégés és sebkötél; — hazánkból is került hozzá egy ily nagy csomag, nemzeti szalaggal lekötvé, honleányaink gondoskodása

MENNYEZETES ÁGY KLEMENTINA KÓBURGI HERCEGNŐ SZOBÁJÁBAN A BALOGVÁRI KASTÉLYBAN.

róvén, melyet én juttattam rendeltetése helyére.

Es Garibaldi meghatottan, az általános részvét édes elégtételével hegesztette sebé, melynek fájdalmát többé nem volt szabad éreznie. Egressy Akos.

KIÁRENDÁLT URAK.

REGÉNY. (Folytatás.)

IRTA RÁKOSI VIKTOR.

VI.

Időközben Impérfalvi Miklós tekintetes úr is megkezdte működését Lucskon.

Lucsk ép olyan hegyi falu volt, mint Szentpál. Lakói azonban görög-katolikus vallású oroszk voltak. Kőtemploma, kettős keresztjével hegytetőn állott és ebben a templomban Impérfalvi egy nevezetes dologra bukkant rá.

A templom környékét öreg fák ékesítették és ez öreg fák alá temetkeztek az előkelőbb lucski gazdák, a kik ezt a helyet az egyháznak meg tudták fizetni. Az egyháznak szép kis haszna volt az embereknek abból a boldonsz hitéből, hogy nem mindegy, hol rágják el a föld alatt a férgek: a templom szomszedságában-e vagy kint az erdőszélen, a szegények temetőjében? A jómódu gazdák azzal kecsegtették magukat, hogy ők még haláluk után is hallhatják az orgona hangját, a csengettyű szavát, a hívők énekét és a pap imádságát.

A templom dél felé néző oldala meg volt repedve, és e repedés mellett egy öreg tölgyfa állott, melyet a legvénebb emberek is már öregnek és lombosnak láttak. A fa nőtt, terjedt mindenfelé, de különösen a templom oldala felé s egy hatalmas ág ott találván a fal repedését, szépen bebújt rajta megtekinteni, hogy ugyan mi történik odabent, a hol annyi ember megfordult?

Egyszer csak a hívők észrevették, hogy az öreg tölgyfa egy szép zöld ágát bedugta a templomba, csöndesen rázogatta leveleit s zúgását elkeverte az imádkozók alázatos szibongásába, mintha csak velük könyörgött volna.

A sekrestyés jelentette a papnak, a pap azt mondta neki, hogy vágja le az ágat. A sekrestyés megdöbbenve nézett gazdájára, megcsóválta a fejét, de nem szólt rá semmit. Nem illő, hogy alárendelt embernek véleménye

legyen, vagy ha van is, nem való, hogy egyszer kirukkoljon vele.

Egy hét múlva a sekrestyés beállított a paphoz.

— Tisztelendő úr, kezit csókolom, nem vágtam ki a fát.

— Miféle fát?

— Az Isten fáját.

A pap nagyot nézett.

— Miféle fáról beszél kend?

— Azt tetszett parancsolni, hogy vágjam le

az öreg tölgyfának azt az ágát, a kit benyújtott a templomba. Amondó vagyok, hagyjuk azt a fát békében. Az a galy oly erős, hogy a levágásába az egész fa elpuszthat. Hát nem volna örök kár megölni azt a vén fát, a ki talán régibb, mint maga a templom, a ki ott állott ezen a szent helyen akkor, a mikor még senki sem élt a ma itt élők közül? Megölnék csak azért, mert beküldte az egyik ágát imádkozni az Isten házába? Hagyjuk, tisztelendő úr, ez az Isten rendelése, ki tudja, miről jó. A repedést úgy sem falaztathatjuk be, mert arra az egyháznak nincs pénze, ha pedig a repedés megmarad, akkor a fa is ott maradhat. Nincs az útjában senkinek.

A tisztelendő úr igazat adott a vén sekrestyésnek, a ki mint minden hegyi lakó, babonás volt s minden szokatlan jelenségben földfeletti erők működését látta. A tölgyfaág megmenekült s évről-évre erőteljesebben duzzadt befelé a templomba.

Mikor Impérfalvi Miklós legelőször a templomba ment, azonnal feltűnt neki a falon keresztültörő ág. Figyelmesen megnézte és ekkor egy csodálatos dolgot látott: a benyuló ág két oldalt újabb ágakat hajtott, a melyek a fának a templomban levő részét teljesen kereszt alakúvá tették.

A véletlen játéka volt ez és mégis különös hatást tett az emberre. Mintha ez a fa hirtelen öntudatra ébredt volna. Mintha rájött volna arra, hogy az Isten házában van. És a maga részéről elkezdett imádkozni, olyan módon, a hogy egy fa imádkozhatik. Nincsen szája, nem dicsérheti az Isten embermódra imádsággal vagy énekekkel. De titkos erővel élnek benne s ezek cselekedtek meg azt a hódolatot, hogy keresztalakúvá növesztették azokat az ágakat, melyek a szentegyházba törtek.

Így értelmezte ezt a különös jelenséget Impérfalvi Miklós, így magyarázta és így hirdette a községnek. S az ájtatos parasztek tömegesen tódultak a templomba, miközben Isten dicsőségét zengték, arczal nem a főoltár, hanem a keresztalaku fa felé fordulva. De legbüszkébben az öreg egyházi imádkozott, a ki legelőször megérezte, hogy itt valami nagy dologról van szó, nemcsak arról, hogy a fa körösztülnött a megrepedt templomon.

Impérfalvi uram azonban nem elégedett meg ezzel a nevezetes fölfedezéssel. Tudta ő nagyon jól, hogy mi rejlik ebben, ha ügyesen kiaknázza. Ősmerte a hitbuzgó rutén népet s meg volt győződve, hogy ennek körében az Isten fája nagy feltűnést fog kelteni. És méltán, mert ez kézzelfoghatóbb, pozitívebb valami, mint más vidékeknek kútban megjelenő Szűz Máriája, a mi csak halucináció vagy káprázat.

sága sem abból állott, mintha gyónt, áldozott és templomba járt volna. Nemesak ezt nem tette, de sőt szidta a papokat, a kik szerinte nem az Istenhez vezetnek, hanem közéje és az Isten közé helyezkednek, úgy, hogy vagy az Isten nem látja őt, vagy ő nem látja az Istent. Ellenben megette azt, hogy egy hónapi fizetését odaadta valami nyomorúsággal küzködő eklézsiának, melynek még a legszükségesebb felszerelése is hiányzott. Vagy azt, hogy kiült egy templomkapuba s a szegényeknek egy rakás pénzt koldult össze. Majd itt, majd ott sült ki, hogy ennek a templomnak orgonát, a másinak harangot csináltatott és sokszor jóformán a szájából vette ki a falatot, hogy másokon segíthesen.

Ezt a művésznőt kereste fel Impérfalvi Miklós a brizi-brezói fürdőben. A nagy tragikán, mikor a keresztalaku fa történetét hallotta, azonnal

Rajkovics uram pedig nagy ember lett Lucskon, mert ime, bebizonyult, hogy az ő eszméje: urat hozni a községre, kitűnő volt. Igaz, hogy Impérfalvi találta ki a keresztet, de Impérfalvit meg Rajkovics találta ki, így a babér kétségtelenül az utóbbié.

Kelemen gazda nem is tudta elnyelni a dolgot, mikor a községháza előtt lévő padon a vasárnapi istentisztelet után együtt ültek a falu bölcsei Szentlélekivel, a maguk és a mások dolgait tárgyalva.

— Hát, kedves tekintetes úr, szépen megvirradt a lucskiaknak.

Szentléleki tudta, hova czélez az atyafi. Rántott egyet a válán és így felelt:

— Minél hamarabb virrad, annál hamarabb beakonyodik.

— Lehet. De azért a virradatnak mégis minden teremtet lélek örül, — felelt Kelemen.

A GÖMÖRI VADÁSZATOKRÓL. — A VADÁSZTÁRSASÁG A SZUTORI PAGONYBAN.

Balogh Rudolf felvétele.

Egy napon újságolvasás közben nagyot ütött a lapra, azután még nagyobb ütött a fejére, majd fölugrott és fel-alá kezdett sétálni.

E különféle mozgás azt jelentette, hogy valami jó gondolata támadt s most ezt érleli magában.

A mire Impérfalvi az újságban ráütött, az egy hír volt, mely jelentette, hogy Vervölgyi Judit, az ország első tragikai művésznője egy nem messze fekvő felsővidéki fürdőbe érkezett nyaralni.

Vervölgyi Judit nemcsak arról volt nevezetes, hogy az évezredekkel ezelőtt élt lángszellemnek nagy alkotásait csudálatos intelligenciával és nagy hatással meg tudta játszani ebben a fonyadt, kifáradt korszakban, hanem arról is, hogy nagyon vallásos volt. Ő maga, nem törődve a világ pletykáival, meglehetősen szabad, férfias, egyéni életet élt. Mindenütt lehetett őt látni, a hol asszonyok nem szoktak megfordulni és mindenről lehetett vele beszélni. Ebben legfőképpen az gátolta meg az urakat, hogy Judit asszony műveltség dolgában magasan fölülte állt a férfiak nagy részének. A vallásos-

kiütött az érdeklődés láza s a legelső parasztszékérre fölkapott Impérfalvival, hogy a csudát megtekintse. Azután a lucski paphoz rohant s engedelmet kért tőle arra, hogy ezt az élő keresztet méltó keretbe helyezhesse. Mikor az engedelem megvolt, rohogott a legközelebbi városba s onnan mesteremberekkel kiment. A repedést befalaztatta, csak a benyuló ág környéke maradt lyukasan, ennek egy ablak-alaku nyílást vágatott. Az ág alá egy oltárt építtetett, két oldalára két szobrot helyezett, föléje meg egy olcsó képet tett, mely a keresztre feszített Jézust ábrázolta. A művésznő működésének természetesen óriási híre kerekedett, fővárosi újságok tele voltak vele s nemsokára az egész ország ősmerte a lucski csodát.

És ekkor tünt ki, hogy ennek micsoda értéke van Lucsk községére nézve. Messze vidékről megindult a bucsujárás Lucskra. Még a Hajdúságból és Szabolcsból is eljöttek a görög-katolikusok megnézni, hogy az Úristen miféle látható jelét adta az ő látogatásának a templomban.

A kopott úr végignézett az okos paraszton. — Hát örüljön kend is. Álljon a feje tetejére. Aztán menjen el a lucski paphoz és kérjen tőle néhány csodatevő szentet kölcsön, mert úgy látszik, erre van szükségük kendeknek.

Vér futotta el az arczát, a füle kezdett melegedni. A veszekedő Szentléleki fölülkerekedett benne s rekedt hangon így beszélt tovább:

— Engem nem imádkozni hittak kendtek. Én nem azért jöttem ide, hogy az Úristennel való dolgaikat rendbeszedjem, arra való a pap. Azért, mert a lucskiak azt hirdetik, hogy velük szóba állt az Úristen, nem következik, hogy mi is valami efféle csodától várjuk a boldogulásunkat. Mi kálvinisták vagyunk, velünk nem úgy beszélget az Isten, mint a papistákkal... Itt fölugrott Szentléleki a padról.

— Eh, mit is fecsegnek én itt kendnek. Csak egyet jegyezzenek meg: ha a mienkü a jövő héten Szentpálon üt be és nem Lucskon, annak se én leszek az oka. Adjon Isten!

Ezzel dühösen otthagya a kupaktanácsot.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A név. A derekasan működő névmagyarosító társaság hívja föl rá a figyelmünket, hogy a név, a magyar név történetében ez a mostani év bizonyos tekintetben jubiléus esztendő. 1808-ban, tehát kerek száz esztendővel ezelőtt jelent meg, illetve adatott ki Magyarországon az első rendelet, a mely a név-változtatásra vonatkozik. Csakhogy ez a rendelet, a mi szemünkkel nézve ugyancsak különösen fest. Egyszerűen és keményen megtilja ugyanis, hogy a kinek német neve van, más, például magyar nevet vegyen föl. Vajjon mit védett ez a kormány-rendelet? A német nevet-e vagy pedig a magyart? Akármelyiket, az bizonyos, hogy ma egy ilyen rendelkezés elképzelhetetlen lenne Magyarországon. Ma arra törekszünk, hogy a magyarságunk jele és jegye ott legyen mindenben, a mi csakugyan magyar. Hiszen senki se vonja kétségbe, hogy kitűnő,

belátásban is, a mit jól esik tudomásul venni. Mert nemcsak a múlt dicsőségére való emlékezés gyönyörűsége, hanem az is, ha a jelen mérlege a letűnt időkhöz képest gazdagodást mutat.

Montenegró. Közmondás, hogy: kicsi a bors, de erős, — hanem azért a köztudatban úgy általában nem nagy a hajlandóság, hogy borsnak nézze azt, a mi kicsi. A kicsinségben mindig ott van egy bizonyos eleme a tragikumnak, mert a dimenziók hatása eredendő hatás, a melyet mindenütt honorálnak. Napoleonnak valamelyik életírója megjegyzi, hogy genialitása az első csodálatraméltó győzelmet — a természet aratta. Való, hogy minden kis növésű embernek, hogy a respektust megszeresse, előbb le kell gyűrnie azt az óriást, a melynek — nem született. Ezen a faktumon nem tudott változtatni az, hogy az érdemek, a kiválóságok birodalmában egész csapat óriás-

Ezért van valami megható a montenegrói fejedelem szavában, a ki elpanaszolta egy újságíróknak, hogy egy kis nemzet önérzete állandó czéltáblája minden henyé gunyolódásnak. Pedig a kis nemzetek fia emberileg ugyanabból az anyagból valók, mint a nagy nemzetek polgárai és ha valaki Montenegróért vagy akár San-Marinóért dolgozik, az érdeme fajsulya ugyanaz, mint az angol vagy francia polgáré, a ki a maga hazája javán munkált.

Lemoine és Wettstein. Az egyik egy francia kémikus, a másik egy magyar orvos. Isten ments, hogy bármiféle karakterbeli párhuzamot kívánánk vonni vagy fölfedezni a kettő között. De van igenis nagy hasonlóság a sorsuk és a sorsuk tanulsága között. A bíróság elé került mind a kettő. Az egyik — a francia vegyész — azért, mert azt hirdette, hogy föltalálta a mesterséges gyémántot. A másik — a magyar

ESTE A MŰTEREMBEN. — Szentmiklósy Zoltán rajza.

szívvel-lélekkel magyar ember lehet az is, a kinek idegen hangzású a neve, a minthogy sok ezer meg tizezer ilyen idegen nevű ember értékes és föltétlen hitelű ereje a magyarságnak: de a teljességre törekvő nemzeti érzés már csak a harmónia kedvéért is kívánja, hogy a jelzés megfelelő legyen a tartalomnak. A száz esztendővel ezelőtt kiadott rendelet azt mutatja, hogy abban az időben vagy a nemzet ereje volt fogyatékos idegen tendenciák visszaverésére, vagy a nemzeti érdeke fölfogása volt fogyatékos, mikor a magyarságra való vágyakozás elé korlátokat állított. Akár az egyik eset áll, akár a másik: egészen bizonyos, hogy ebben a dologban nincs okunk irigykedni a »rég jó idők« állapotaira. Ma egy olyan rendelet, a mely egy idegenség érdekét és erejét szolgálja, meg nem teremthetne Magyarországon, a minthogy nincsen levegője többé egy olyan törekvésnek sem, a mely a magyarságra való teljes beolvadás vágyát és akaratát visszaverné. Sőt ellenkezőleg, minden hazafias törekvés a nemzet izmosodását óhajtja és szolgálja és minden erre munkáló akaratot nyereségnek érez. Száz esztendő alatt tehát föltétlenül gyarapodtunk erőben is,

ról tudunk, a ki testi mivoltára nézve egyáltalában nem volt Herkules. Az egyes ember sorsának jelenségei megnyilatkoznak az emberi közösségek sorsában is. A kis növésű emberek malörje malörje a kis növésű — országnak is. Ha valamelyik állam nem olyan szerencsés, hogy megüsse a katonamértéket — a mappán, már kész témája a gunyolódó kedvnek. Ha Andorrát, San-Marinót, Montenegrót említhetjük, az emberek ajkán megjelenik egy különös mosoly, a melyet például Anglia vagy Oroszország emlegetésekor soha se láthatunk. Operett-szerzők, ha a millióval is hatni akarnak, az ilyen kis országokban játszatják a darabjukat, mert — úgy látszik — a mulatóságossá, mikor országokról van szó, megfordított arányban van a négyzetkilométerek számával. Hamis mentegetés az, a mely ezt a hatást a kis országok kulturális állapotával igyekszik magyarázni. Az apró német fejedelemségek kulturális tekintetben egy vonalon vannak a legnagyobb birodalmakkal, mégis a gunynak micsoda zápora omlott rájuk. Semmi más való magyarázata nincs tehát ennek a dolognak, mint a nagynak, az erősnek kiméletlen fölöttsége a kisebbben és gyöngyben.

orvos — mert azt vallja, hogy föltalálta, a mi a gyémántnál is becsesebb: a tudóvész biztos medicináját. Ezért az egyikre is, a másikra is rámondták, hogy — megteveszti az embereket és meg nem engedett módon használja ki a bizalmukat. Pörbe fogják őket és most — növekszik a hasonlóság. A panaszosok és terhelő tanuk mellett fölvonulnak olyanok is, a kik esküt tesznek rá, hogy azok az igazak, a kiket megvádoltak. Lemoine-nek is vannak fanatikus hívei, a doktornak is. Azok erősítik, hogy a rejtelmes kémikus igenis tud gyémántot gyártani, ezek a mellükre ütnek és bizonygatják, hogy a doktor igenis segített rajtuk. Vannak filozófusok, a kik azt tanítják, hogy minden igazság csak általános érvényre jutott suggestió: tehát igaz minden, a miben hinni tudunk. Se a francia vegyésznek, se a magyar orvosnak állítólagos találmánya nem olyan, a minek a lehetőségét a tudomány kizártnak tartaná. Lemoine előtt is tudtuk, hogy igenis lehet mesterséges úton gyémántot előállítani: titok csupán az eredmény és az eszköz között való megfelelő arány eltalálása maradt. Hogy az eredmény ne kerüljön többre, mint a mennyit megér. Azon is túl vagyunk már, hogy a tudó-

KRONBERGER LILI MŰKOROSOLYÁZÓ VILÁGBAJNOK.

vészt egyáltalán nem gyógyítható betegségnek tartjuk. Tudjuk, hogy a medicinájának vagy a biztos kurájának a megtalálása egyáltalán nincs kizárva a lehetőségek birodalmából. Ilyen körülmények között, ha Lemoine nem is találta volna föl a mesterséges gyémánt, Wettenstein pedig a tüdővész biztos gyógyításának titkát, a joguk arra a tévedésre, hogy föltalálták, épen úgy megvan, mint azoknak, a kik fanatikus hittel hisznek az ő hitükben. Bűnösnek csak abban az esetben lehetne minősíteni őket, ha ők maguk nem hiszik azt, a mit másokkal elhitetnek.

Kronberger Lili Világbajnok!... Ennek a szónak hadi pompája van. Csörgő panczélfia, dobbanó pajza, nehéz pallosa, lengő tollú, fényes sisakja. Félmetesség árad belőle és komor haruzi virtusok sugárzása. Ha világbajnokot emlegetnek, Toldi Miklósról gondolunk vagy Kinizsire és ugyancsak dörzsöljük a szemünket, mikor a világbajnok díszének keretében egy fényes szemű, rózsás arcú, félg még gyermekleány áll előttünk. Már pedig a Kronberger Lili kérsü termetére nehéz köntös volna az aczélpanczél és ha a Toldi Miklós sarkantyús csizmájában kellene viadalba mennie — menten oda lenne a diadal minden kilátása. Bizonyos, hogy Kinizsi Pál meg Toldi Miklós óta a bajnokok ugyancsak megváltoztak, és el kell ismerni, hogy — előnyükre változtak meg. Megjelenésükre koránsem olyan — félelmetesek többé. A Kronberger Lili diadala annál nagyobb, mert a világbajnokság koszorúját, a melyet *Troppauból* hozott haza, az elképzelhető legkényesebb porondon küzdötte ki magának. A — jégpályán. Ezen verte le minden nemzetiségbeli riválisait: kivéve azokat, a kik jónak látták, hogy ne is próbálkozzanak ellenében. Mert ennek a mindenképen legfiatalabb, rózsás-arcú magyar világbajnoknak a troppau siker csak a legújabb diadal, de nem a legelső. Művészetének sikos birodalmában már európai híró «kapacitás». Hozzászóktatta a sport világnak híveit, hogy ha «viadalba» megy, a torna végén a magyar himnusz zendüljön meg és a magyar lobogó röplőn föl diadalmasan az árcocra. Tartományokat ezzel a győzelemmel nem szerez Kronberger Lili a hazájának, a minthogy ilyen hódítás nem járt a *Maróczy Géza, Halnay Zoltán* vagy a *Manno Miltiadész* sikereivel sem. De mindig kedves, jóleső, örömdetes dolog az, ha a nemzetek bármely téren történő mérkőzésében a magyar ügyességet látják elsőnek és a diadalt a mi nemzeti színeink ragyogásával ünneplik. Kronberger Lili megszerezte nekünk ezt az örömet; illő, hogy megköszönjük neki.

KIS EMBEREK RÉGI VILÁGA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Fogazzaro Antonio. — Fordította Bezerédj István.

Castellóban a házak sorban szorognak a hegyek görbe gerincén, hogy örüljenek a napnak s a mélységben lévő tó látványának. Csupa fehérség és mesolygás a szabad tér felől, csupa sötétség ama másik szerencsétlen ház sor irányában, mely mögöttük szomorkodik. A Rigey-ház egyike köztük a legsötétebbeknek a szegény falusi házakkal szemben, egyike a legvilágosabbaknak a nap felőli oldalán. Az utcaajtóból egy keskeny és hosszú folyosó vezet egy nyílt kis csarnokhoz, a melyből néhány lépcsőn le lehet menni a kis fehér terraszra, mely a fogadó-szoba és egy magas, ablak nélküli fal között a hegy szélére támaszkodik.

Rigey úr Milánóban született francia szülőtől és franczia nyelvtanár volt Berra asszony iskolájában, de elvesztvén állását és magánlelkének nagy részét azért, mert vallástalan ember hírébe került, megvette a házas kát 1825-ben, hogy oda visszavonuljon Milánóból a nyugalomba, olesón élhessen. Nőül vette Ribera mérnök nővérét s meghalt 1844-ben, nejének egy tizenöt éves leánykát és a házon felül néhány ezer huszast hagyván.

Alighogy a mérnök kopogtatott az ajtón, könnyed léptek futása hallatszott a folyosón, kinyílt az ajtó s egy nem gyengéd, nem is ezüstös, hanem kimondatlanul harmónikus hang hallatszott:

— Micsoda zörgetés! bácsi.
— Oh, kedvesem — szóló patriarchális a mérnök, — talán az orrommal kopogtassak? Huga befogta a száját egyik kezével, befelé húzta a másikkal, kedvesen üdvözölte Giacomo urat s betette az ajtó; mindezt egy pillanat alatt, míg Giacomo úr fújtatva mondta:
— Igen tisztelt nagyság, valóban boldog vagyok...

— Köszönöm, köszönöm, — felelt Lujza. — Lépjén be, kérem, egy szót kell szólanom bátyámmal.

Az emberke belépett, kezében tartva óriási kalapját, a leány pedig gyengédén megölelte öreg nagybátyját, megcsókolta, mellére hajította arcát s nyaka köré fonta kezeit.
— Ugyan hagyj, — szóló a mérnök, mintegy ellentállva ezeknek a nyájasságoknak, mert oly hálát érzett ki belőlük, a melyet szavakban kifejezve meg nem tírt volna. — Jól van, jól elég. Hogy van a mama?

Lujza csak újabb öléssel felelt. Nagybátyja atyánál is több volt neki. Ő volt a házuk gondviselője, ámbar nagy jószágában és egyszerűségében nem is álmotta, hogy csak legkisebb érdeme is lehet nővére és unokahuga

iránt. Mit csináltak volna nélküle szegény asszonyok azzal a sovány tizenkét vagy tizenöt-ezer huszassal, a mit Rigey hagyott nekik? Neki, mint a közmunkáknál alkalmazott mérnöknek, jó fizetése volt. Takarékosan élt Comóban egy öreg házvezetővel és megtakarított pénze a Rigey háznak jutott. Eleinte nyíltan és ünnepélyesen helytelenítette Lujza hajlandóságát Franco iránt, mert ezt a házasságot nagyon is egyenlőtlennek vélte; de minthogy a fiatalok állhatatosak maradtak és nővére beleegyezett, mindenben segítette őket, a hogy tudta, magának tartva meg a véleményét.

— A mama? — ismételte.
— Este igen jól érezte magát, de most izgattott, mert fél óra előtt jött Franco s elbeszélte, hogy jelenete volt öreganyjával.
— Jaj nekem szegénynek — szóló a mérnök, a ki valahányszor másoknak kellemetlenségeiről hallott, magamagán szokott sajnálkozni ezzel a felkiáltással:

— Nem, bácsi; Francónak igaza van. — Lujza ezeket a szavakat hirtelen büszkeséggel mondta.
— De bizony igen! — kiáltott fel, miután bátyja egy hosszú kételkedő «hm»-t hiallattott.
— Százszor is igaza van. De — tette hozzá halkan Lujza, — azt mondja, oly módon jött el hazulról, hogy öreganyja valószínűleg mindent fel fog fedezni.

— Jobb is így! — szóló a bácsi, megindulva a terrasz felé.

A hold már lenyugodott, sötét volt. Lujza sugta:

— Itt a mama.
Tereza asszony, kit lélekzési nehézségek bántottak, karosszékekben kivitette magát a terraszra, hogy egy kevés levegőt, egy kis könnyebbülést találhasson.

— Mit gondolt Piero? — szóló egy hang, mely jellegében hasonlított Lujzáéhoz, de fáradtabb és szelidebb volt, mint egy gyengéd szívnek hangja, a melynek a világ keserves ellenése, s mely engedelni kénytelen. — Mit szólna hozzá, hogy összes óvatosságunk nem fog semmit se használni?

— De nem, mama, ezt még nem tudjuk, ezt nem lehet mondani!

Míg Lujza így beszélt, Franco, a ki a plébániással a szalónban volt, kijött, hogy a bácsit megölelje.

— Nos hát? — szóló ez, kezét nyújtva neki, mert az ölelések nem voltak tetszésére. — Mi történt?
Franco elbeszélte az esetet. Mérsékelté kissé öreganyjának kifejezéseit, melyek Rigeyekre sértők lehetnek volna, elhallgatta fenyegetését, hogy nem fog neki egy garast se hagyni, majdnem jobban kiemelte a saját érzékenységét, mint az öregnek kiméletlenségét, végre bevallotta, hogy készakarva megmondta azt a szándékát, hogy egész éjjel ki fog maradni. Ez okvetlenül rá fogja vezetni öreganyját, hogy azonnal felfedezzen mindent, mert kérdőre fogja őt vonni ezen távolléte miatt, s ő nem akar hazudni, a hallgatás pedig annyit, mintha bevallaná az igazat.

— Hallod-e! — kiáltott fel a bácsi, izgattottságtól remegő hangon és a becsületese embernek felragyogó arcával, a ki fuldokolva az óvatosságok és szinlelések halójában, könyökével nyit benne utat, kiszabadítja magát és fellélekzik: — Belátom, nem volt igazad, hogy felingerelted öreganyádat, mert, bizony mondom, az öregeket tisztelni kell még tévedéseikben is; értem, hogy a következmények igen rosszak lesznek; de mégis jobb szeretném, ha már kereken és világosan megmondtad volna öreganyádnak a dolgokat. Ez a titkolózás, ez a tettetés, ez a bujkálás sohasem tetszett nekem egy cseppet sem. Bizony Isten! A becsületese ember a mit tesz, meg is mondja. Te meg akarsz házasodni öreganyád akarata ellenére. Jól van, de legalább ne esald meg!

— De Piero! Maga nem gondolja meg, mit mond. (Tereza asszony, ki sokkal fiatalabb volt testvérbátyjánál, mindig magázta őt s tőle elfogadta a tegezést.) Ha a marchesa megtudja a házasságot ilyen módon és természetesen nem akar róla tudni, hogy Lujzát házába fogadja, mit tegyenek a gyerekek? Hová menjenek? Itt nincs helyük s ha volna is, nincs elkészítve semmi. A maga házában sincs. Meg kell gondolni a dolgot. Ha titokban akartuk tartani egy vagy két hónapig, legkevésbé sem

azért volt, hogy megcsaljuk őt; hanem azért, hogy időtök legyen megverni a nagymamát s ha ő nem akarna meghajolni, néhány szobát elkészíteni Oriában.

— Jaj nekem! — szóló a mérnök. — Ehhez két hónap kell? Hihetetlen!

Egy elnyújtott fújtatás az árnyékban emlékeztetett ebben a perczben Giacomo úr jelenlétére, a ki egy sarokban állt a falhoz támaszkodva s nem mert onnan eltávolozni a sötétség miatt.

Tereza asszony még nem is üdvözölte őt.
— Oh Giacomo úr, — szóló nagy szíveséggel. — Bocssáson meg. Olyan hálás vagyok önek, tudja. Jöjjen ide. Hallotta, a mit beszéltünk? Mondja meg ön is; mit gondol?

— Szolgálataira — szóló Giacomo úr a sarokból. — Nem is tudok innen mozdulni, olyan rosszul látok...

— Lujza, hozzáll világságot! De hallotta Giacomo úr? Mi a véleménye, mondja?

Giacomo úr az ő bölcsességében három vagy négy sietős kis fújtatást hallatott, a melyek ezt jelentették: jaj, ez bizony kellemetlenség. — Nem tudom — kezdé tétovázva — nem tudom, mondok most, hogy sötétben tapogatózván...

— Lujza! — kiáltott ismét Tereza asszony.
— Oh, nem, nem asszonyom. Úgy értem, hogy sötétben, mert annyi dolog van, a mit nem tudok. Akarom mondani, hogy tudatlanságomban nem nyilatkozhatom. Mégis mondok, azt hiszem, hogy ha talán lehetne... most, mondok, itt vagyok Önnek, mélyen tisztelt családjának szolgálatára, úgy hogy nem esodálkoznom, ha a cs. kir. Biztos, a ki kintinó ember, de gyanakvó... no de elég, ne beszéljünk, itt vagyok, de úgy vélném mondok, ha még el lehetne húzni egy kicsit s a mi legnemesebb Franco urunk talán jó szoval, talán... Jó, jó, részemről, a mint parancsolja.

Franco heves ellenkezése volt az, a mi Giacomo urat fele útján így hirtelen megfordította. Lujza egytetért Francóval és Tereza asszony, a ki talán most hajlandó lett volna a halasztásra, nem mert nekik ellentmondani.
— Lujza, Franco — szóló — Vigyetek vissza a szalónba.

A két fiatal együtt betolta a karosszéket a szalónba, a bácsi és Giacomo úr követték. Atlépven a küszöböt, Lujza lehajolt, megcsókolta anyja haját és ezt sugta neki:
— Meg fogod látni, hogy minden jól megy. Azt hitte, a szalónban lesz a plébános, de ez hirtelen eltávozott a konyha felé.

Alighogy Franco és Lujza az asztalhoz tolták a mamát, a hol a lámpa égett, jött a sekrestyés jelenteni, hogy minden készen van. Ekkor Tereza asszony kérte őt, tudassa a plébániással, hogy a jegyesek egy fél óra múlva templomba fognak jönni.

— Lujza — mondta, sokat jelentő tekintetet szegezve leányára.

— Igen, mama — felelt ez; s emeltem hangon folytatta vélegényéhez fordulva: — Franco, a mama veled kíván beszélni.

Giacomo úr megértette s kiment a terraszra. A mérnök semmit sem értett s unokahuga magyarázta meg neki, hogy a mamát magára kell hagyni Francóval. Az egyszerű ember nem egészen látta be az okát; ekkor a leány mosolyogva befogta karját s kivette őt.

Tereza asszony hallgatagon nyújtotta szép s még fiatalos kezét Francónak, ki letérdelve, megcsókolta azt.

— Szegény Franco — mondta amaz szelíden. Maga mellé ültette.

— Tudod, — kezdte — nem is gondoltam rá, hogy ezt megmondjam neked, de eszembe jutott, mikor elbeszélte a tányér történetét, melyet az asztalnál eltörtél. Kérlek, légy tekintettel Piero bácsi helyzetére. Szívemben ő is úgy érez, mint te. Ha láttad volna, minő leveleket írt nekem 1848-ban! De ő kormány hivatalnok. Igaz, hogy nyugodtnak érzi lelkiismeretét, mert utakkal és vizekkel foglalkozván, tudja, hogy hazáját szolgálja s nem a németeket; de bizonyos tekintetekkel számolni akar, akár és kell is számolnia. Egy bizonyos pontig nektek is figyelemmel kell lennetek erre, iránta való szeretetből.

— A németek hamarosan odább fognak állni, mama — felelt Franco, — de légy nyugodt, óvatos leszek, meglásd.

— Oh kedvesem, nekem nincs többé semmi látni valóm. Csak az, hogy ti ketten egyesüljétek s az Úr megáldjon. Ha majd a németek elmentek, eljöttök elmondani nekem Loochba. Looch nevet viselték a nagy diófák által beárnyékolat rétek, a hol a castellói kis temető fekszik.

De más dolgokról kell veled beszélnem — folytatta Tereza asszony, nem hagyva időt Francónak az ellentmondásra. Ez megfogta kezeit, megszorította; megerőltetéssel tartva vissza sírását.

— Lujzáról kell veled beszélnem — szóló amaz. — Meg kell jól ismerned feleségedet.

— Isterem mama! Isterem, a hogy te ismered őt, s még jobban!

Égett és reszketett ezeknél a szavaknál, szenvedélyes szerelmében a leány iránt, a ki életének élete, lelkeknek lelke volt.

— Szegény Franco — szóló Tereza asszony gyengédén, mosolyogva. — Nem, hallgass meg, van valami, a mit nem tudsz s a mit tudnod kell. Várj egy kissé.

Pihenésre volt szüksége, a felindulás nehézzé tette lélekzetét s még nehezebbé a beszédet. Tagadólág intett Francónak, a ki szeretett volna valami nyugalom segíteni rajta. Elég volt neki egy kis nyugalom s fejét a karosszék támlájára hajta nyugodott.

Csakhamar ismét felegyenesedett.
— Roszat hallottál beszélni otthonodban — mondta — szegény férjemről. Hallhattad, hogy elvek nélküli ember volt s hogy nagyon rosszul tettem, hogy nőül mentem hozzá. Tényleg nem volt vallásos s ez volt oka, hogy sokáig haboztam, mielőtt határoztam. Azt tanácsolták nekem, engedjek, mert talán jó hatással lehetek reá, mert a lelke nemese volt. Mint keresztény halt meg, s erős hitem, hogy a menyországban fogom találni, ha az Úr abban a kegyelemben részesít, hogy magához veszi; de utolsó órájaim úgy látszott, hogy nem érek el semmit. Tehát attól félek, hogy Lujzám alapjában véve apjának hajlamaival bír. Előttem rejtgette; de tudom, hogy így van. Neked ajánlom őt, tanulmányozd, támogasd, nagy tehetsége és nagy szíve van, ha én nem tudtam vele jól bánni, te tégy jobban. Jó keresztény vagy, ügyelj, hogy ő is az legyen, valójában és szívből; igérd meg ezt nekem, Franco.

Megígérte mosolyogva, mintha hiábavalónak vélné félelmét s mintha szívességéből fölösleges ígérteit tenne.

A beteg szomoruan ránézett.
— Hidd el nekem, — tette hozzá — nem képzelődés ez. Nem halhatok meg békében, ha nem veszed ezt komoly dolognak. S miután az ifjú mosolygás nélkül ismételte ígérteit, még hozzátette:

— Még egy szót. A mikor innen eltávozol, Casaricóba megy, Gilardoni tanárhoz, ugyebár?
— Azaz, hogy ez volt az előbbi terv. Azt kellett volna mondanom öreganyámnak, Gilardonihoz megyek aludni, hogy másnap reggel együtt egy kirándulást tegyünk; de most már tudod, hogyan jöttem el hazulról.

— Mégis menj oda. Szeretném, ha oda mennél. Azután vár is téged, nemde? Tehát oda kell menned. Szegény Gilardoni, nem jött el hozzánk többé azóta a két év előtti boldonság óta. Tudod, ugy-e? Lujza elmondta?

— Igen, mama.
Ez a Gilardoni tanár, a ki remekként élt Casaricóban néhány évvel előbb, nagyon regényesen beleszeretett Tereza asszonyba és féltékeny, tiszteletteljesen ajánlkozott neki férjül, siker helyett akkora bámolatot keltvén ezzel, a mely elvette bátorságát, hogy máskor is megjelenjen előtte.

— Szegény ember! — folytatta Rigeyné. — Nagy ostobaság volt tőle, de arany szíve van, jó barát, becsüljétek meg. Egy napon, mielőtt a boldonságunk azt a rohamát kapta, bizalmasan tudtomra adott valamit Nem ismételhitem neked, sőt kérlek, ne beszélj neki erről, ha ő nem hozza szóba, de röviden: oly dolog ez, melynek bizonyos esetekben nagy fontossága lehet rátok nézve, különösen, ha gyermekeitek lesznek. Ha Gilardoni beszél róla neked, gondold meg, mielőtt elmondod Lujzának. Lujza úgy foghatná fel a dolgot, a hogyan nem kell. Fontold meg te, kérj tanácsot Piero bácsitól, azután beszélj vagy ne beszélj; a szerint, a milyen utat akarsz követni.

— Igen, mama.
Kopogtak az ajtón, halkan és Lujza mondta: — Készen vagytok?
Franco a betegre nézett.
— Szabad! — mondá ez. — Ideje már indulni?

Lujza nem felelt, egyik karjával átölelte Franco nyakát. Letérdeltek együtt a mama elé, ölébe hajtották fejüket. Lujza minden erejéből azon volt, hogy visszafojtsa sírását, tudta jól, hogy mamájának kerülni kell minden erősebb felindulást, — de vállai elárulták.

— Nem, Lujzám, — szóló a mama a leány fejét simogatva, — nem kedvesem, nem. Köszönöm neked, hogy mindig jó leányom voltál, nagyon jó leányom; nyugodjál meg, olyan elégedett vagyok. Meglátod, jobban leszek. Menjétek hát; adjatok egy csókot, aztán menjétek, ne várakoztassátok a plébános urat. Isten áldjon téged, Lujza s téged is, Franco.

Előkeríté imakönyvét, közelebb tette a lámpát, kinyitatta az ablakokat s a terrasz ajtaját, hogy jobb levegője legyen s elküldte a szolgálot, a ki társaságában készült maradni. Miután a jegyesek kimentek, belépett a mérnök, hogy üdvözölje nővérét, mielőtt a templomba megy.

— Nos tehát, Tereza.
— Isten veled, Piero. Újabb teher a magá vállain, szegény Piero.

— Amen, — felelt a mérnök békésen.
Maga maradván, Rigeyné hallgatta a távozó léptek zaját. Csakhamar elfáradt, fejét kábultnak érezte, s szemei előtt összefolytak a könyv betűi is.

Érzékei elszunnyadtak, akarata nem működött. Tudta, hogy nem alszik, érezte, hogy nem almot lát, hanem betegségje idezi elő ezt az állapotot. Látta kinyitni az ajtót, mely a konyhába vezet, s belépni az öreg Gilardoni Dasióból, a tanár atyját, a kit «Daasi-Carlin»-nak neveztek, s ki a Maironi-család valdsoldai birtokainak intézője volt, de már 25 év előtt meghalt. Ez az alak belépett s természetes hangon mondta: «Nos, Tereza asszony, jól van?» Ő felelni vélte:

— Oh Carlin! jól vagyok, hát maga? — de valóságban nem nyitotta ki száját.
— Itt van nálam a levél — ismételte az alak, diadalmasan lobogtatva egy levelet s letette az asztalra.

Tereza asszony az élnék öröm érzetével látta ezt a piszkos és idő folytán megsárgult levelet, boríték nélkül, s egy kis piros ostya nyomával. — Köszönöm Carlin, — mondta, szintén csak képzeletben. — S most Dasióba megy? — Nem, asszonyom, — felelt Carlin. — Casaricóba megyek a fiamhoz.

A beteg nem látta, többé Carlint de még látta a levelet az asztalon. Tisztán látta s mégsem volt benne biztos, ott van-e. Télen ugyeban megmaradt más elmúlt látomások homályos képzele, sorvasztó betegségének tudata, mely oly erővel uralkodott rajta. Szeme üveges volt, lélekzete nehéz és gyors.

Siető léptek zaja felrázta, majdnem egészen magához térítette. Mikor Lujza és Franco beharagtak a szobába a terraszról, nem vették észre a lámpa ellenzője miatt, hogy a mama arca mennyire el van változva. Eléje térdelve, csókokkal borították el és az izgattottságnak tulajdonították nehéz lélekzetét. Egyszerre a beteg felemelte fejét a karosszék támlájáról, előre nyújtotta kezeit, valamint nézve és mutatva.

— A levelet, — mondá.
A két ifjú megfordult, de semmit sem látott: — Micsoda levelet, mama? — mondá Lujza.

Ugyanebben a pillanatban feltűnt neki anyja arcakifejezése és figyelmeztetésül egy pillantást vetett Francóra. Nem először történt, hogy anyja hallucinációban szenvedett. Hallván a kérdést: micsoda levelet? — a beteg észretér, felkiáltott, visszahúzza kezeit, elfödte arcát és csendesen sirt.

Gyermekei kedveskedése által megviszalta, ismét megnyugodott, megcsókolta őket, kezét nyújtotta bátyjának s Giacomo úrnak, a kik egyáltalán nem értették, mi történt, s jelt adott Lujzának, hogy hozzon valamit. Tortáról és egy palacz drága nisciore-i borról volt szó, melyet hajdanában több hasonlival együtt Bianchi marquis ajándékozott Rigeynének, a ki iránt különös tisztelettel viseltetett.

Giacomo úr nem látván alkalmat, hogy el-

AZ APOLLO-TEREM AJTÁJA A PÁRISI LOUVREBAN, A MELYEN ÁT TOLVAJOK BE AKARTAK JUTNI.

tűnhesen, elkezdett nyugtalanodni, fujtatni, nézve a mérnököt.

— Lujzácska asszony, — szolt, látva ki-menni az új menyecskét. — Bocsásson meg, valóban engedelmét kell kérnem...

— Nem, nem, — szakította félbe gyenge hangon Tereza asszony, — várjon egy kissé.

Lujza eltűnt és Franco is kiosont a szobából felesége mögött.

— Örökre! — suttogta Rigeyne egy pillanat múlva mintegy magában beszélve. — Örökre egymáséi!

— Mi többiek, — szolt a mérnök velencei tájszólásban, agglagény-társa felé fordulva, — mink, Giacomo uram, ilyen bolondságokat nem csinálunk.

— Ön mindig jókedvű, nagyon tisztelt mérnök úr, — felelt Giacomo úr, kit lelkiismerete ennél rosszabb 'bolondságokkal' vádolt.

— A fiatal házasok nem tértek vissza.

— Giacomo uram, — folytatta a mérnök — ma éjjel szó se lesz lefekvésről.

— A szerencsétlen húzódtott, fujtatott és lesütötte szemét felelet nélkül.

— S a fiatal házasok nem tértek vissza.

— Piero, — szolt az asszony — húzza meg a csengetyűt.

— Giacomo úr, — mondá a mérnök, nem zavartatva magát — csengessünk?

— Tereza asszony gondolata valóban mintha ez volna, — felelt az emberke, töle telhetőleg kertelve a fivér és nővér véleménye között. — Hanem én nem mondom semmit.

— Piero! — sürgette az asszony.

— De végtére is, — folytatta a fivér, nem mozdulva. — Ön mit tenne? Csöngetne vagy nem csöngetne?

— Oh Istenem, — nyögött Puttini. Mentsen fel a felelettől.

— Bizony nem mentem fel.

A házasok nem tértek vissza s a mama mindig nyugtalanabbul ismételte:

— De hát csöngetsen, Piero!

Giacomo úr, a ki majd meghalt a vágytól, hogy elmehessen s nem mehetett el az új házasok üdvözlésé nélkül, az asszony sürgetése által felbörtintve, megerőltette magát, vérvörös lett s kibökte a véleményét:

— Én csöngetnék.

— Kedves Giacomo uram — szolt a mérnök — csodálkozom, meg vagyok lepetve és bámulok. — Ki tudja miért? mikor jó kedve volt és ezen színonimák egyike nyelvére jött, akkor elsorolta mind a hármat. — De hát — fejezte be — csengessünk.

— És csengetett, nagyon gyengén.

— Hallja Piero — szolt Tereza asszony. — El ne felejtse, hogy most ha maga elmegy, Francónak is el kell mennie. Vissza fog jönni fél hatkor a misére.

— Jaj nekem — mondá Piero bácsi. — Mennyi nyomortárs! Végre is férj és feleség, igen vagy nem?

— Jól van, — tette hozzá, hogy nővére fel ne izgassa magát. — Tegyetek egészen úgy, a hogy akartok.

A házaspár helyett a szolgáló lépett be, tortát és palaczkot hozva s azt mondta a mérnöknek, hogy Lujzácska asszony kéreti egy pillanatra a terrasza.

— Most, hogy egy kis Isten malasztja jön, kiküldtök engem? — szolt a mérnök. — Tréfált, lelkének szokott derülttségében, talán mert nem fogta fel teljesen nővére állapotának komolyságát, talán mert természetében volt a békés közeledés mindazzal szemben, a mi kikerülhetlen.

— Kiment a terrasza, a hol Lujza Francóval várta őt.

— Bácsi, — szolt Lujza — férjem azt mondja,

hogy öreganyja biztosan fel fog fedezni mindent, tehát ő nem maradhat tovább Cressogónban. Hogyha mama jó egészségben volna, hozzá jöhetnénk Orióba, de így ez teljesen lehetetlen. Azt mondja tehát, hogy itt rendbe hozhatnánk egy szobát, úgy a hogy hamarjában: szegény papa írószobáját gondoltuk. Mit szólna hozzá?

— Hm! — szolt a bácsi, a ki nem egykönnyen fogadta el az újdonságokat. — Nagyon is elhamarkodott elhatározásnak találok ezt. Költségek, felfordítjatók a házat olyan dologért, a mi nem lehet tartós.

Az ő állandó gondolata az volt, hogy az egész család nála legyen Orióban s ez a kibúvó a szobával bántotta. Attól félt, hogy ha a házaspár berendezkedik Castellóban, végül ott is fog maradni. Lujza igyekezett meggyőzni őt, hogy nem lehet másként tenni, hogy sem a költség, sem az alkalmatlanság nem lesz nagy és hogy férje, ha a házból távoznia kell, egyenesen Luganóba mehet s onnan meghozhatja az okvetlenül szükséges kevés bútort. A bácsi azt kérdezte, nem jöhetne-e Franco inkább Orióba s maradhatna-e ott addig, a míg odaérkezhetnek a mama és leánya.

— Oh, bácsi! — szolt Lujza. — Ha tudta volna a csengetyű történetét, még jobban csodálkozott volna ezen az ajánlaton. De a jó embernek voltak néha ilyen ártatlan gondolatai, melyek mosolyra készítették nővérét. Lujzának nem volt nehéz érveket találni Franco száműzetése ellen s hévvel alkalmazta őket.

— Elég, — szolt a bácsi nem meggyőzve, de megbékülve, kiterjesztve karjait ivalakban, mintha egy szeretetteljes «Dominus vobiscum»-ban kívánná gyengéden magához ölelni a szegény emberi teremtményeket. — Fiat! Oh, s ha kell — tette hozzá Francóhoz fordulva, — hogyan állsz pénz dolgában?

— Franco összerendezte s zavarba jött.

— Ó a mi papánk, tudod, — mondta neki neje.

— Papa legkevésbé sem, — jegyezte meg a bácsi engedékenyen. — Papa legkevésbé, de a mi az enyém, az a tietek is, ime: azt akarom mondani, hogy majd erőmhöz képest segítetek kissé benneteket.

— És elfogadta rokonainak ölelését viszonzás nélkül, mintegy boszankodva a fölösleges érzelemnyilvánításon, boszankodva, hogy nem vették természetesebben ezt az annyira egyszerű és természetes dolgot.

— Jó, jó, — mondta — menjünk inni, ez okosabb lesz.

A niscioaré-i bor — világos piros, mint a rubin, finom és erős — megbékítette a türelmetlen Giacomo úrnak beleit, a ki bizony ritkán fűrésztette ajkait tiszta borban.

— Jól eszüksz, nemde Giacomo úr? — mondta Piero bácsi, látván, hogy Puttini ajtatosan belenez a kezében tartott pohárba.

— Úgy érzem, feltámadok tőle, — felelt Giacomo úr halkán, folyton a pohárba nézve.

— Akkor tehát igyunk a házasok egészségére — folytatta a másik felállva. — Ha nem mond ön felköszöntőt, mondom én:

«Éljen az új férj! A menyecske éljen! Azután mindenki szépen hazatérjen.»

Giacomo úr kiürítette a poharat, nagyot fűjt és pislogott szemével, jelül különböző érzelmeknek, melyek lelkére zúdultak, mialatt a bor utolsó íze és zamata szájában elillant: felajánlotta szolgálóját a mélyen tisztelt Tereza asszonynak, hódolatát a legkedvesebb menyecskének, tiszteletét a kitűnő férjnek; védekezett felemelt karokkal és fejfel a hálálkodások ellen, melyek ráhullottak és vevén nagy kalapját és botját, alázatosan útnak indult az igen tisztelt mérnök úr nyugodt alakja mögött.

— És te, Franco? — kérdezte hirtelen Tereza asszony.

— Megyek, — felelt Franco.

— Jöjj ide, — szolt amaz. — Oly rosszul fogadtalak, szegény gyermekeim, mikor visszatértetek a templomból. Tudod, roham jött rám, úgyis észrevettétek. Most oly jól, oly békésen érzem magamat. Istenem, köszönöm neked. Úgy érzem, mint a ki rendbeszedte a házat, eloltotta a tüzet, elmondott néhány imát s most aludni mehet, teljesen megelégedve; de nem oly hamar, tudod, kedvesem, nem oly

hirtelen. Itt hagyom neked Lujzám, kedvesem, itt hagyom Piero bácsit, tudom, hogy nagyon fogod őket szeretni, igaz-e? Mégis emlékezzél meg rólam is. Istenem, mennyire sajnálom, hogy nem láthatom gyermekeiteket! Ezt igen sajnálom. Mindennap meg kell őket csókolnod szegény nagymamájuk helyett. S most eréd fiam, visszajössz fél hatkor, úgy-e? Igen, Isten veled, eréd.

(Folytatása következik.)

HADJÁRAT A REMEKMŰVEK ELLEN.

Páris, január hó.

A miért az egész művelt világ érthető és el nem ítélhető irigységgel tekint a francia köztársaság múzeuma felé: az antik és az újabb-kori művészet remekeiben és csudáiban való túlságos gazdagság a francziáknak immár — gondot okoz. Örömet is, természetesen, de gondot, sőt keserűséget is. Valóságos *embaras des richesses*, zavart és bajokat okozó bőség, a mi hamisítatlan francia kitalálás és a mi sohasem volt igazabb, mint mostanság, a mikor titokzatos, bűvészek módjára ügyes, hihetetlenül merész és hihetetlenül szerencsés betörők valósággal rákaptak a republika kincseire. Divat, veszedelmes és kegyetlen divat a múzeumok megdézsmálása, még pedig mindig ott, a hol legjobban fáj, a hol a legkívánatosabb a zsákmány, és a hol — paradoxon, de igaz — legkisebb az őrzők óvatossága.

Az fölösleges volna fölemlgetni, hogy mi minden van például a Louvre-ban. De az már kevésbé köztudomású, hogy Franciaországnak úgynevezett vidéki városai is szinte tele vannak pénzben nem is értékelhető műkincsekkel. Megvan a francziáknál, a mint egyébként az angoloknál is, hogy a mit egy-egy dúsabb patriczius család esetleg évszázadokon keresztül, és sok-sok millió árán képet, szobrot összegyűjtött, azt végezetül is odaajándékozta a tulajdon városa múzeumának, a melynek azután csak az a föladata marad, hogy az új örökségnek termet nyisson és néhány lapot adjon a katalógusban. Gyönyörű módja az a föld és a haza szeretetének. A mit a földtől gabona, kőszén vagy a természet kincseinek százféle formájában kaptunk, visszaadni azt ez emberi szellem kincseiben. De nem mindenki gondolkozik így. Különösen a rablók nem. Ők a remekműveket nem élvezik, hanem — lopják.

Háromnap alatt négy olyan betörést

AZ APOLLO-TEREM A PÁRISI LOUVREBAN, A HOL LOPÁST KÍSÉRELTTEK MEG.

követtek el — egyet a francia-belga határon, hármat a köztársaságban — a mely örökös hírűvé tenné ezeket a boszorkányos zsványoknak a nevét. Föltéve, ha tudnák a nevüket. De a gonoszított sorában épen azok a legnevezetesebbek, a melyeknek a szerzői szerények, homályban maradnak, szóval: névtelen hősök. Courtrai-ben, megirták az újságok, a székesegyház restaurálása során ellopták *Van Dyck* egyik legpompásabb vásznát, a *Keresztvöl való levétel*, a mely — ha lehet így mondani — testvérek között is megért háromnegyed milliót. A vászon magassága körülbelül négy méter, a szélessége több kettőnél. Hová tehetnék a rablók ezt a hatalmas képet? Semiféle műkereskedő meg nem veszi, mert az orgazdaság volna. Azonfölül, a megkárosított város húszezer frank jutalmat ígér annak, a ki a remekmű nyomára vezet. Melyik műkereskedő, ha fölkinálják neki az ellopot képet, nem kap inkább a húszezer biztos frankon, a mivel együtt megmarad a becsület is, mintsem a bizonytalan vásáron, a melyre búsán ráfizethet, esetleg néhány esztendei fogsággal is? Nem kell magyarázgatni, annyira nyilvánvaló a dolog, hogy azt a képet *valaki* elloptatta. A rablók szerződött emberek voltak. Nem bizonytalan haszonért, hanem biztos fizetésért loptak.

A köztársaságban három rablás következett egymásután — eddig. Egy hónap alatt. Az elsőnek a színhelye *Rouen* volt, a melynek a múzeuma különösen régi érmeiben és pénzekben, azonfölül csudaszép *Limoges*-i zománcmunkákban gazdag. Itt épen ezeket az emallokat akarták elvinni a rablók. Még pedig nagyon akarták. Annyira óvatosak voltak, hogy a szekrényeknek az üvegét nem törték össze, hanem a zárat nyitogatták finom szerszámokkal. Négy darab zománcos képet — mindegyik néhány ezer frank — már megkerítették. Épen

a második üvegszekrényt fessegették, a mikor zajt hallottak. Arra hanyatt-homlok elmenekültek. (A zsákmányt persze magukkal vitték). Mi történt? Ha Rómát libagógos mentette meg, ezúttal sem szerepelt jelentősebb *deus ex machina*. Lent, a múzeum földszintjén, a portásnak a kis gyereke, afféle szopós baba, éjszaka idején fölsírt. Ez volt az egész. De mire a vékonyka hangok följutottak a gonosztevők fuléhez, ijedelmes zajt csinált belőlük a fölzaklatott képzelődés.

A második rablás már nem végződött ilyen jól. Vagyis a múzeumra nézve nem jól. Mert a rablók elégedettek lehetnek. Két *Fragonard*, két *Boucher* és egy *Vanloo* képet, valamint egy nagyjértékű, elefantsontra festett miniatúr vitték magukkal *Amiens* hírneves, rendkívül gazdag képtárából. Ennek a rablásnak a terve annyira vakmerő, a végrehajtása annyira bravúros, hogy nem lehetne elhinni, ha nem tanuskodnék róla hétszáz ezer frank ára kének az eltűnése. Mert miről is van a szó? Az amienszi múzeum modern épület, fölszerelve mindazzal, a mi a benne lévő holmit tüztől, víztől, rablóktól megóvhatja. Minden ajtó, minden ablak villany-vezetékekkel van odakapcsolva a portás szobájához, elég megérinteni akár ajtót, akár ablakot és a villamos csengők szava fölveri az egész házat. Rendes úton az amienszi múzeumba nem egy ember, de egy légy sem juthat be éjjel. A rablók mégis bejutottak. Még pedig ilyenformán: Az épület egyik sarkán, föl a tetőig villámhárító húzódik. Azon fölkapaszkodtak a rablók az ereszig. Ott fölvetették magukat a tetőre, a mely üvegből való. Az egész tető azonban apró tornyokból van összealkotva, a melyek között sehol sincs szélesebb út negyven centiméternél. Húsz ilyen torony mellett kellett elhaladniok vak sötétségben az életüket kockáztató rablók, akik

DIANA TEMPLOMA POLÁBAN.

AZ AMPITEATRUM BELSEJE.

hogyan eljussanak a kiszemelt terem fölé. Ott azután megkeresték azt a kis szellőztető ablakot, a melyet nyaranként ki szoktak nyitni, a melyet azonban télen át gondosan bezárnak. Ezt a több centiméter vastag üvegkoczkát, nem lehet tudni, miképen, kiemelték, a harminczöt centiméter szélességű nyíláson azután az egyik gonosztévő lebecsátotta a másikat a képtárba. A czeruza vastagságú, de hihetetlenül erős kötelet ott hagyták a rablók. Ez minden, a mit a múzeum emlékül eltehet. A múzeum *Lavallard* nevű termében — így hívják, mert két Lavallard fivér ajándékozta az egészet — meggyújtotta az éjjeli látogató a magával vitt gyertyát, annak a pislákoló fényénél bámulatos pontossággal kivágott hat képet a keretéből, épen azokat, a melyekre a múzeumba a legbüszkébbek voltak és azután... Nos, azután még korántsem szedte a sátorfáját. Föl-feszített egy numizmatikai gyűjteményt tartalmazó üvegszekrényt és kiszedte belőle az összes aranyakat. És még mindig nem szökött. Hanem igenis lefejtette még egy kanapéról a bársonyt, abba belesomagolta a hat képet és csak azután mondott istenhozzádot az amienszi múzeumnak.

Következik az utolsó fölönás, persze csak egyelőre. Nyilván azok, a kik a fölsorolt gaztetekben is ludasok, rámerészkedtek a legnagyobb, a legvakmerőbb gonoszra: az elmult éjszaka be akartak lopódzni az *Apollo*-terembe.

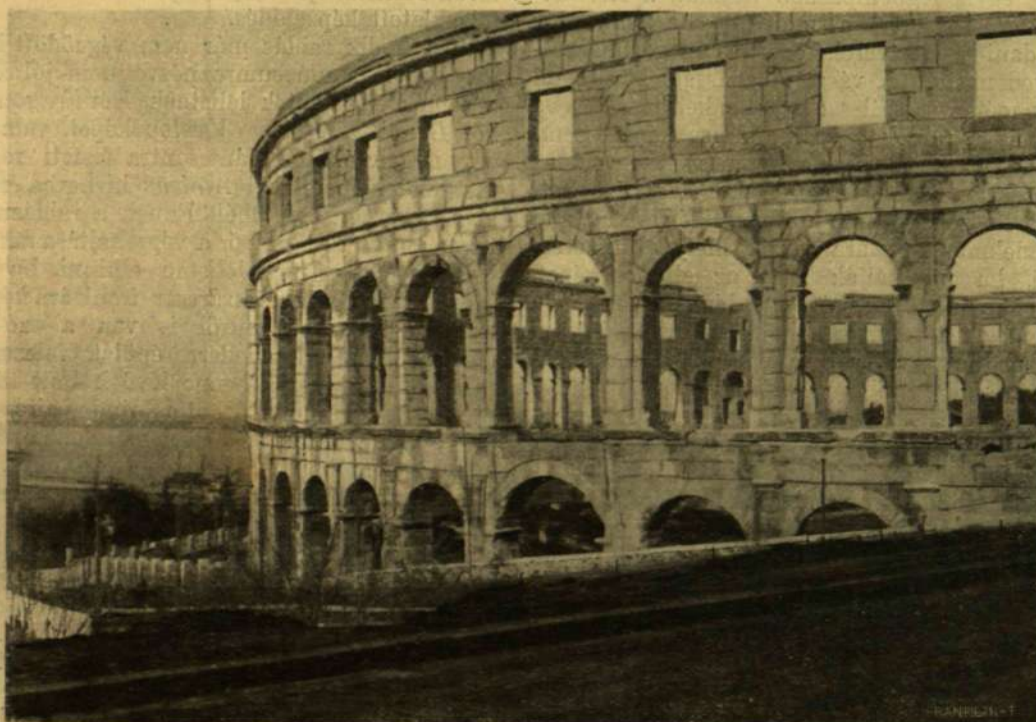

FELÍRTOS KÖVEK DIANA TEMPLOMÁBAN. (A középső követ a hagyomány Salamon magyar király sírkövének tartotta.)

nélkül följutottak erre a balkonra. Kivették már a terembe nyíló ablak egyik üveglapját is, a mely kilencez milliméter vastag. De ennél tovább nem juthattak. Következett az éjjeli ór óránként ismétlődő sétája. El kellett tűnniök. Visszajönnek? *Fráter Aladár.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bolti lányok. A legérdekesebb társadalmi és irodalmi problémák egyike az olyan egyszerű iparos vagy jobbajta munkás család leányának a sorsa. A kit szépsége, értelmessége, műveltsége kiemel abból a körből, a melybe beleszületett, a nélkül, hogy el tudná helyezni egy másik magasabb rendű körben. A vele egysorsból való munkás emberek műveltségben, az érzés és a modor finomságában mélyen alatta állanak a ha közülük választ magának férjét, vagy örökös elégedetlenség, boldogtalanság a vége, vagy hozzá-közönségesedik férjéhez s leőrödik róla épen az, a mi benne érték. Műveltségre hozzá méltó férfi, magasabb körből való, elvéteve sem kerül elébe, — így aztán vagy elkeseredett s örökös nyomorral küzdő vén leány lesz belőle, vagy belebukik, különösen ha szép arccsal és formával verte meg végzete, a bűnbe. Férfi, még oly alacsony sorsból is, munkával, észszel, szerencsével felküzdheti magát az élet magaslataira, a nő csak a legtrikább esetben. A nőkre nézve a társadalom sokkal arisztokratikusabb, sőt feudálisabb, mint a férfakra; a mosónő hának, ha előkelő állásba küzd fel magát, elfelejtik származását, a mosónő leányának soha, ha még oly kiváló tulajdonságokkal dicsekedhetik is.

AZ AMPITEATRUM.

RÓMAI KORI EMLÉKEK PÓLÁBAN. — Jelfy Gyula félvételei.

Ismételjük, ez nagy, társadalmi életünk mélyeibe nyúló téma, nagy író tollára érdemes. Ezt őrzik, ügylészük, az irással is foglalkozó hölgyek, mert újabbban többen pedzették ezt a nagy kérdést, a nélkül azonban, hogy tudnának belőle valamit csinálni. Ilyesvalami foroghatott az *Alba Nevis* fejében is, a mikor megírta a *Genovéva* történetét. *Genovéva* szép, eszes, szenvedélyek szunnyadnak benne s virágáros leány, havi harmincz forint fizetéssel. Beleszeret egy színészbe, a ki természetesen — Budapest legszebb férfija s a nőcsábítási sport championja. A kis virágáros-lányt azonban — nem egészen tudni, miért, — nem csábítja el, pedig volna módja benne bőségesen, ellenben — szintén nem tudni, miért — nőül vesz egy jómódú, ügyes kisasszonyt. *Genovéva* pedig egy jórávaló, derék lakatoslegény felesége lesz, de nem soká marad az, mert egyszerre csak — hogy, hogy nem — csodás (*Alba Nevis*nek kedves jelzője a «csodás») tánczosnót fődöznék fel benne. Persze elvált az urától, színpadra lép s mint utólag megtudjuk, boszúból a szép színész ellen nagyszilű demimonde lesz belőle. Az alakok beállításai, a mint látni, ép úgy, mint a mese szövése és még inkább indokolása csupa naiv banalitás. Az egész semmi egyéb, mint a *Beniczky* Bajza Lenke modorának áthelyezése a főúri világból a virágos-bolt, a konyha s a színpad légkörébe. Némi irodalmi jelleget a dolognak a stílus időnkénti elevenessége meg egy-egy lírai hangulat melegsége ad. Annyi azonban bizonyos, hogy a ki ezt az elbeszélést írta, még nem tud látni, hirlapi cikkeknél nyomán gondolkodik s az életről, az emberi lélekről és sorsáról fogalma sincs.

A VÁLASZTÁS HELYSÉGE ELŐTT.

Vagy harmincz rövid természeti kép, vadászrajz, paraszt jelenet, satirikus társadalmi vázlat, a gazdálkodó életből vett apró történet stb. van a kötetben, valamennyin meglátszik, hogy csak mellékterményei egy tulajdonképen más téren dolgozó írónak, de a friss szemet, a magyar élet ismeretét és az egészséges, deült hangot nem lehet róluk letagadni.

Való és kigondolt történetek. *Dr. Vasadi Balogh György* e czímmel egy kis kötetet adott ki. Van benne egy hosszabb történeti rajz, a mely *Bocska* szereplését s a bécsi béke létrejöttét mondja el, ismert adatok nyomán elég élénk, lelkes előadásban. Van aztán még a kötetkötésben hét apróbb tárcacikk féle, elbeszélés a gályarabok s a kurucok idejéből, rajz a katonaleletből, lírai hangulatkép stb. Nevezetesebb irodalmi értékek nincsenek bennük, de jórávaló, becsületes szándékkal készült dolgok; az irodalomban nem fognak hullámokat fölverni, de szígyenére se válnak szerzőjüknek.

Új könyvek:
Bolti lányok. Írta *Alba Nevis.* Budapest, Légrády testvérek; ára 2 korona.
A nő joga a váláshoz. Írta *dr. Friedrich Imre.* Budapest; ára 2 korona.
Copperfield Dávid és Mikor a tucskók megszólal. *Dickens* művei. 3 kötet. Fordították *Mikes Lajos* és *Hevesi Sándor.* Budapest, Révai testvérek; ára 12 korona.

VISZIK HAZA A ZÁSZLÓKAT.

A nő joga a váláshoz. Ezzel a czímmel *Friedrich Imre* dr. fővárosi ügyvéd könyvet adott ki, a melybe összegyűjtötte és rendszerbe foglalta a magyar család jog és örökjog mindamaz intézkedéseit, a melyekből a nő speciális helyzete a jog területén kialakult. A könyv világos képet adja a nő mai helyzetének a válási jogban úgy, hogy ez a kép megmutatja a jog eszközeit, de megvilágítja a fogyatékosságait is. A munka természetesen első sorban a jogászok számára íródott, de anyagának előadásában és megszerkesztésében olyan világos, olyan szabatos és áttekinthető, hogy a laikus közönség is hasznát veheti.

Híres regények. Egy irodalom teljességéhez hozzátartozik az is, hogy a világ-irodalom főművei meglegyenek benne használható fordításokban. Ezért nyereségnek kell tartani, hogy most néhány oly regény jelent meg ismét magyar fordításban, melyek a műfaj fejlődése, a bennük felhalmozott művészi gyönyörűségek és örökjog egyénisége szempontjából egyaránt közkinccsei kell hogy legyenek minden művelt nemzetnek. Kettő közülük *Dickens* műve: *Copperfield Dávid*, a legnagyobb angol regényírónak a legbájosabb, legmelegebb és leginkább szeretetreméltó munkája, a másik a *Mikor a tucskók megszólal* című mese, szintén egyik legnemesebb és leginkább szívhez szóló terméke az angol szellemnek. Az előbbi *Mikes Lajos*, az utóbbi *Hevesi Sándor* fordította. A másik két regény *Balzac*-nak, a modern regény apjának két műve: a *Goriot apó* és a *Grandet Eugénia*, a francia társadalom e két fölímúlhatatlan erejű rajza, ifj. *Korányi Frigyes* és *Hevesi Sándor* fordításában. *Ambus Zoltán* finom művű bevezető tanulmányával.

Derült égből alatt. *Buday Barna*, a ki eddig publicisztikai munkásságáról volt ismeretes, most egy kötet tárcacikk-szerű dolgozatot adott ki.

GYERMEKEK AZ ALKOTMÁNYBAN.

KÉPEK AZ ÓBUDAI VÁLASZTÁSRÓL. — Balogh Endalf félvételei.

AZ A FALRÉS, MELYET A ROBBANÁS KIDÖNTÖTT.

Goriot apó. Grandet Eugénia. Balzac regényei. Fordították ifj. Korányi Frigyes és Hevesi Sándor. Budapest, Révai testvérek; ára 4 korona. Derült égből alatt. Irta Buday Barna. Budapest, Singer és Wolfner; ára 3 korona. Való és kigondolt történetek. Irta dr. Vasadi Balogh György. Ipolytság; ára 2 korona.

EGYVELEG.

A forró ételek igen gyakran idéznek elő gyomorbetegségeket, a mi nem is csoda, mivel igen gyakran 56-58° Celsius meleg ételt eszünk, melyben a tojás is megfőne s ujjunk bőre elszéne.

Csunya kezű nők 3 nap alatt bársonysima és hófehér kezeket kapnak, ha a Kerpel kézfinomítót használják. A Kerpel kézfinomító jószágát számtalan elismerő levél és a főváros legszebb színésznőinek nyilatkozatai igazolják. 1 néveg ára 90 fillér. Kerpel kézfinomító mosdó-szappan 3 drb K 1.30.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a következő napokban: KLINGER ISTVÁN dr. siklósi apát, a budapesti tud. egyetem volt rektora s a hitudományi karnak három ízben volt dékánja 77 éves korában, Budapest. — Daruvári Kacsóvics Mihály földbírtokos, somogyvármegye törvényhatósági bizottsági tagja 82 éves korában, Budapest. Tetemeit Bérdekre szállították s ott helyezték örök nyugalomra. — Géresi Balogh Vilmos a földmivélségi minisztérium második államtitkára, 56 éves korában Budapest. — Ilcsik Lajos nyug. magyar királyi főerdőőr, 1848/49-iki pattantyus tüzér Garamudnón. — Szerényi Flórián 48-as honvéd 79 éves korában. — Kéry Kálmán volt 48-as honvéd honvéd, nyug. adófelügyelői számtanácsos, 74 éves korában Budapest. — Szobrányi Samu volt 48-as honvéd 85 éves korában Miskolcon. — Nagyküküllői Lukácsfi Dénes volt 48-as honvédhadnagy, Udvarhelymegye nyug. pénztárosa 87 éves korában Bikafalván. — Kniszlér Mór dr. volt 48-as tüzemester Abbáziaiban. — Karatnai Köntzei Albert volt 1848/49-iki honvédfőhadnagy, 78 éves korában Kézdiszentlélek községben. — Idős Földi-Doby Antal 48-as honvéd-husár tiszt, nyug. kir. sőtájos 82 éves korában Homonnán. — Bródy Sándor gazdálkodó, volt 48-as honvéd, 101 éves korában Tiszt-Katácsonyfalván. — Horváth Pál 48-as honvéd, a győr-sopron-ebenfurti vasút alkalmazottja, 82 éves korában. — Oldal János pedagógiai író, székesfevárosi polgári iskolai igazgató 56 éves korában, Budapest. — Kanka Károly dr. királyi tanácsos, a pozsonyi magyar királyi állami kórház nyug. igazgatója, a vas-korona-rend lovagja, 91 éves korában Pozsonyban. — Lévai Kóós József dr. királyi aljárásbíró 36 éves korában Edelény községben. — Kelényi Kálmán, a magyar-osztrák államvasút társaság magyarországi bányá- és vasműveinek főmérnöke 46 éves korában Resicán. Budapestem temették el. — Okolicsnói Okolicsányi Gyula ügyvéd, nyug. királyi aljárásbíró 73 éves korában Ipolyáson. — Abai Arany Sándor 81 éves korában Gárdony községben. — Veró Mánó főfelügyelő, a kassa-oderbergi vasút forgalmi szakosztályának főnöke 48 éves korában Budapest. — Dolmányos Ferencz állami

elemi iskolai tanító Nagykanizsán. Az elhunyt harmecz évig működött a magyar népoktatás terén. — Stuller István, a kassa-oderbergi vasút hivatalnok, 45 éves korában Budapest. — Szentlászlói és balatonfüredi L. Varga Jenő magyar államvasúti ellenőr 43 éves korában Solymán. — Idősb. Voogler József főmérnök 81 éves korában Budapest. — Kühne Ferencz, az első magyar kereskedelmi mételep volt tulajdonosa, 63 éves korában Budapest. — Hannig Jenő körjegyző 42 éves korában Győrött. — Persich Ferdinánd, az Abbázia melletti Lovrána polgármestere. — Machleid Jenő turzófalvi gyógyszerész, megye-bizottsági tag Csacznán. — Krasznik-vajdai Szent-Imrey Gellért, Abauj-Torna vármegye törvényhatósági bizottságának tagja 67 éves korában Buzitán. — Poós István vendéglős 57 éves korában Budapest. — Csányi István, magyar államvasúti főfelügyelő ötvenkét éves korában Királyhidán. — Majerszky Iván, a váci egyházmegye negyedeves hittanhallgatója huszonegy éves korában Kocsér községben. — Scharl Vilmos, a torja-aranyosvármegyei takarékpénztár részvénytársaság vezérigazgatója, 35 éves korában Ó-Tordán. — Josipovich Dezső, Josipovich Imre horvát miniszter 14 éves fia Budapest. — Leopold Kornél, szül. tápiószéki Sötér Adél, 75 éves korában Budapest. — Özv. Andreánszky Zsigmondné, 75 éves korában Budapest. — Özv. Gyapay Dénesné, szül. Lippay Malvina, 72 éves korában Budapest. — Özv. L. Wittensberger Adolfné, szül. Rochlitz Ida, 70 éves korában Budapest. — Özv. Donhoffer Ignáczné, szül. Müller Cecelián,

A MŰHELY BELSEJE, A HOL A TŰZ PUSZTÍTOTT.

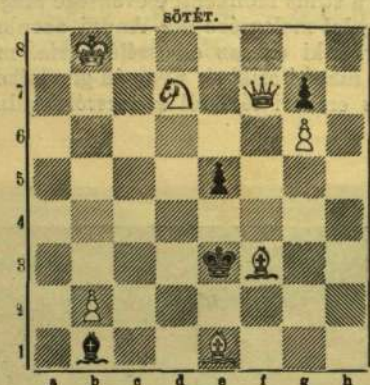
TŰZVÉSZ A GANZ-GYÁR ELEKTROMOS OSZTÁLYÁBAN.

103 éves korában Budapest. — Özv. Kovács Józsefné, szül. Benyó Zsuzsanna, 75 éves korában Budapest. — Özv. inámi Bolgár Lajosné dr.-né, szül. Meiszner Betti 68 éves korában Vácott. — Schmittely Polixena Budapest. Az elhunytban Schmittely József, a «Pesti Hírlap» helyettes szerkesztője és Szentirmay Géza, a «Budapest» munkatársa testvérüket gyászolják. — Özv. Wabrosch Józsefné, szül. Novák Veron, 74 éves korában Budapest. — Melczér Georgina báróné Kassán. Az elhunyt jótékony úrnő a Vörös Kereszt alapításában annak idején élénk részt vett és társelnöknője volt az egyesületnek. — Özv. Ullmann Mór Györgyné, 81 éves korában Budapest. — Özv. Szabó Károlyné, szül. Móczár Veronika, 87 éves korában Kiskunfélegyházán. — Badal Paulina, 48 éves korában Budapest. — Nehoda Jenőné, szül. Heincz Klára, 26 éves korában Ózdon. — Sebők Mariska, a csokonai-utcai polgári leány-iskola IV. osztályának tanulója, 14 éves korában Budapest. — Elek Rózsika, Elek Albert, Dániel Ernő báró uradalmának jószágigazgatójának hat éves leánykaja, Nagy-Gájon.

SAKKJÁTÉK.

2574. számú feladvány Geary W.-tól.

(A «Norwich Mercury» feladványversenyén az I. díjat nyerte.)

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

2552. sz. feladvány megfejtése Schusster Zsigmondtól.

- Világos. Sötét. 1. e3-e4 ... Ke5-f6 1. Világos. a. Sötét. (-d4) (a, b) 2. Vh1-h2 + matt. 2. Vh1-a1 + matt. b. 1. ... Ke5-f4 2. He5-d3 + matt.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Liptóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Sütő János. — Mészáros József (Győr). — A «Zbori Túraskör». — A «Kálcsai Katolikus-kör». — Vörös Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodásújlak). — A «Dunaföldvári Egyenlőségi kör» (Dunaföldvár). — Barcsa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibici Gazdasági Kaszinó» (Leibicz). — Lustyik János és Szivák János (Alberti-Isra). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesváros).

Szerkesztői üzenetek.

Idegenből. Dalok. Roppanat kezdetlegesekek, a rimék csak úgy oda vannak rángatva a sorok végére s a legtöbbjük nem is rim. A tartalmuk pedig alig valamivel több a semminél.

Halál. Akad benne egy-két épkézláb gondolat, de roppanat egyhangú, prózai, nyelven van írva, nagyon szaporítja a szót, válogatás nélkül ad banalitást és értékesebb esztét.

Zrínyi Ilona. Bizony, sok jóakarattal, de elég laposan van megírva, alig egyéb, mint rímekbe szedett száraz krónika.

A sinek. Intelligens vers, de épen csak intelligens: nincs meg benne sem a költői érzés melege, sem a nyelv művészi ritmikája.

Nem közhölhetők továbbá: A tél. — Boldogtalanság. — Árpád. — Sorsom. — Emlékezések N. N. halálára. — Itt állok én a nyaram közepében.

KÉPTALÁNY.

Az 1-ső számban megjelent képtalány megfejtése: A könyvek olyan rakítárok, a melyekből mindenki annyit vihet el, a mennyit akar.

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Eljegyzési - Lakodalmi - Damast - Eolienne - Selyem és «Henneberg»-selyem 75 kr.-tól felebb, hármentve és vámmentesen. Minta postafordulattal. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990

an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Vesszőparipa-liliomtejszappan

Bergmann és Társa cégtől, Dresden és Tetschen E.m. a naponta beérkező elismerő levelek bizonyága szerint most és a jövőben is a leg-hatásosabb szappan marad az összes gyógyszer-pa-nok között, szepől enye, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arccsin elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérről kapható minden gyógyszer-tárban és drogeriában, illatszér- és fodrász-tüzletben. 12142

Ferromanganin

Tinktura Ferromanganati Aromatica. (Illatos vasmangán-csöppek.)

Orvosok ajánlják, mert hathatós szer

gyengességi állapotok, sápkór

ellen, továbbá

vérszegénység, lábbadozók

részére.

Erősíti az idegeket. Vért ad. Étvágyat gerjeszt.

Ferromanganin ideális szer a betegség által elgyöngült szervezet erős-bítésére, továbbá a gyenge, fejlődésben elmaradt gyermekek részére.

A Ferromanganin igen kellemes ízű.

Egy üveg ára 3,50 K. Kapható a gyógyszertárakban.

Főraktár Budapest: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertárban, Király-u. 12. és Andrássy-út 26.

„AGRÁRIA“ kukoricaszártépő gép.

Ásványi szabadalom.

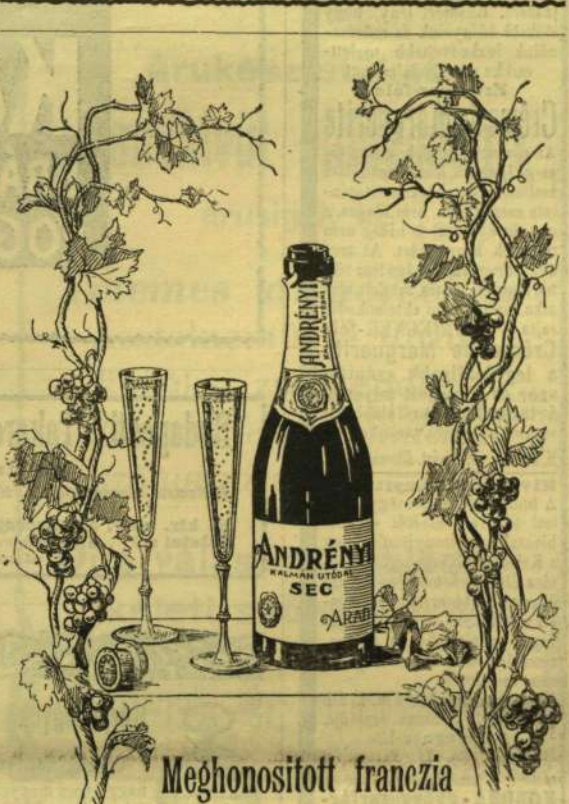
Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárás-ról készséggel nyújtunk. 12176

Levélvezető:

AGRÁRIA Budapest Váci-út 2. sz.

Betegeskedés és halálozás az üvegből táplálkozó gyermekeknek sokkal nagyobb, mint az anyamellén táplálkozóknál, ha el lesz mulasztva a tejhez a bel- és külföld számtalan orvos által a legmegelőzhető Kufeké-gyelmekizált tápkészítmény hozzáadása. «Kufeké»-nek a tartalma gazdag táplálkoztatóanyagokban, melyek a gyermekeket erős fejlődésbe hozzák, könnyen megemészthetők és akadályul szolgálhatnak, hogy emésztési zavarok: hasmenés, hányásos hasmenés, bélihurut stb. fel ne lépessenek. A csecsemő-czimű tanulságos füzetke ingyen kapható az elárusító-helyeken, vagy magánál a cégénél R. Kufeké Wien I.

Fertek. gyerekek, nektek haza kell mennetek! Vegyetek, a mama küldi káhatókat és szonfóli minden gyerek részére öt darab Fay-féle valódi sodeni ásvány-pastillát. Ti a játéktól fel vagy-tok hevülve és Fay-féle valódi sodeni nélkül meg fogtok hiúlni. Tini ugyis megint köhög, ez tegnap elfelejtete az ő sodeni pastilláit magával vinni az iskolába. A Fay-féle valódi sodeni a gyermek szervezete valóságos jó-tevéje. Kapható minden gyógyszer-tárban, drogeriában és ásványviz-kereskedésben dobozoként 1 K 25 l.-ért. Vezetékpótlóság Ausztria-Magyarors. részére: W. Th. Guntzer, Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.

Meghonosított franciaia

szőlőfajokból szüretelt és gondosabban mint saját hó-bán kezelet borokból összeállítva, természetes, hogy minősége a drága franciaia pezsgőkkel egyenértékű Kapható: 12.82.2 minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben

Vásároljon svájci selymet!

Kérjen 10 filléres levelezőlapon mintákat feketében, vagy fehér színben 1.15 koronától 18 koronáig méteresen. Különleges-ség: Selymekelmék társasági, menyasszonyi, hál és utcai blézettre, valamint blézettre és béltérre stb. — Mi csak jótál-lással készített selyemzetet adunk el direkt magán-felelnek vám- és portmentesen a lakásba szállítva. SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.) Selyemzet-íveit. Kir. udv. szállítók. 12293

Advertisement for Bór- és Lithion-tartalmú gyógyforrás Salvator. It features a decorative border and text: A Bór- és Lithion-tartalmú gyógyforrás Salvator. kitünő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukor-betegségnek, az emésztési és léleg-zési szervek hurtyainál. Húgyhajtó hatású! Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá! Budapest főraktár Édeskúty L. úrnál.

Advertisement for Réthy Béla Gyógyeszer. It features a circular logo with an eagle and the text: RÉTHY BÉLA Gyógyeszer. 18 CSABÁN. FENEFÉLŐ CZUKORKA. Kétség és harud ellen. ÁRA 60 fillér. VILÁGOSAN RÉTHY-FÉLE CZUKORKÁT. TESSZE MÖGÖTTMÉNY SZÁMÚ ÜZENET VAGY FORDASZÁR. A VALÓDI RÉTHY-FÉLE CZUKORKA. MINDEN ÉVES DARABKÁJÁR RAJTA VAN E NEV: RÉTHY.

Advertisement for Ferromanganin. It features an image of a woman and text: Dús kebel két hónap alatt Pines Orientales által (keleti pilu-lak) az egyértékű, melyek a med-let fejlesztik, antihisztik és a szellemi- és a szellemi-kebelnek ke-cses felt-ségét elő-csönös-nek, a méltul, hogy az egészségnél kitarna. Ke-zeledőre aranymentes. Az or-vosi tekintélyektől elismerve. Absolut discretio. Dobos hazsi. utadilomál K 0.45 körmentve. J. Rastai gyógyszer-tár, Paris. Baktárak: Budapest, Török J. Király-u. 12. Wien. Wierhofner R., Singsgasse 15. 12293. Szinművek, monológok és dialógok teljes jegyzékét kívánatra ingyen küldi meg. LAMPEL R. könyvke-reskedése (Wodianer F. és Fial) r. t. Budapest, VI., Andrássy-út 21

Advertisement for Ifjuság és szépség. It features text: Ifjuság és szépség. A ki szép, ifjú és érdekes arccsal akar bírni, az használja a Leichner-féle zsirarczport. Leichner-féle Hermelin- és Aspasia-arccport, melyeket a legmagasabb hölgykörök és a legelő művés-zők előszeretettel használnak. Nem látszik, hogy az arcz porozva van. Csak zárt szelencében kapható vala-12667 mennyi illatszerezésnél és a gyárban. L. Leichner, a kir. aszinházak BERLIN, szállítás Schützenstrasse 31. Világhírlás Miláno 1906. Grand Prix.

Szépítő Kúrát

végezhet mindenki odahaza, ha egy dr. Jutassy-féle szépítő készletet beszeres.

Bőrszépítő készlet a normális, ép, tiszta arc bőr szépségének ápolására és megőrzésére; száraz, sümörös, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és hbalór ellen.

Bőrgyógyító készlet fenyves, zsíros, pórusos, atkás (mitesszeres), pattanásos (vimmeris), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izzás ellen.

Bőrtisztító készlet. Elsárgult, leburnult napsütött arcok fehéritésére, szepítő és májolt ellen.

Hámlasztó készlet. Lencsefoltok, tégpéruok, patlanás-nyomok, rúzspattanás (rosacea) bőrkeményedés, borvirág, himlőhely és sebhely ellen.

Haj-gyógyító készlet hajkorpa, hajhullás ell. s kopaszd. megakadályozására.

Ezen készletek fel vannak szerelve a megfelelő szappannal, szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a mélyeknek ártalmatlanságáról az intézet főnöke: dr. Jutassy József kozmetikus bőrgyógyász, egészségügyi orvos, kinek receptjeit szerint a szerek készülnének. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikerrel kezelheti önmagát azon szépségápolásában, melynek megfelelő készletet beszeres. Jutassy dr. "Szépségápolás" c. könyve minden készlethez mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona.

Készíti és elárulja személyesen vagy posta útján a **Kozmetikai Gyógyintézet** Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. I. em.

Kapható vagy megrendelhető az intézetnél minden gyógyszerárban. Főraktár: Török József Gyógyszertár 12408 Budapest, VI., Király-utca 12. szám. 12402

HA FÁJ A FEJE,

ne tévoldozz, hanem használj azonnal

Beretvás-féle MIGRAIN-Pasztilát

Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

24 pasztilát tartalmazó doboz 1 kor. 20 fill.

Főraktár: Beretvás Tamás Gyógyszertár Kispeszt, Rákóczi-utca 6. Ingyen postal szállítást 3 doboz rendelésnél.

Vadászfegyverek

vívó- és torna-szerek, orosz szárcipők legelősebb beszerzési forrása

Seffer Antal sporteszközök, hálók és kötélgyártó ipartelepe. Budapest, IV., Károly-utca, boltszám 12. (Központi városi hárs épülete). Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Feltűnést keltenek TITANIA gőzmosógépek

Egy gyermek mossa vele az előbbihez képest 1/4 idő alatt

a ruhát hófehérré.

Minden gépet próbára 55 koronától feljebb.

• Képviselek kerestetnek. • Bizonyítványok, prospektusok ingyen. 12607

TITANIA-művek, Wels 179 O.-Oesterr.

Körülbélül 100.000 drb. használatban. 5 évi jótállás. 8 napi próbára.

31. sz. borotva. Legnőmőbb solingeni ezüstacél 12 homorra készítőre ábrándhűvel. Ára szerint, több K 2.50. 32. sz. Ugyanaz, de 11 homor K 3.80. 87.10. sz. Fekete sima hüvelyli 1/4 homor K 1.50. Borotválókészlet (fenyvert faszaknyeben) tükörrel, zárható, tartalmaz borotvát, fenyvszjat, ecetet, talát és szappant K 4.20. 3.50. biztosító védőszéllel 60 fillertől drágább. Nincs kockázat! Ha nem teszik, pénz vissza. Szétküldését eszközi utánvét mellett a világhírű szállító cég.

Konrad János, cs. és kir. udvari szállító Brűx, III. sz. (Csehország). Főárjegyzék 3000 ábrával kívánatra ingyen és bérmentve.

KALOGÉN

BRÁZAY SÓSBORSZESZ FOGKRÉM és SZÁJVIZ

12662

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zalogkölcson R-T.

Irodái: VI., Andrassy-ut 5 sz. a. (saját házában).

Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Előforduló betétek, lezártított váltókat és előlegezt nyújt értékpapírokról.

M. kir. szab. oszt.-sorozatú kölcsönös helye: VI., Andrassy-ut 5. Kézilzalog-üzletel: IV., Károly-körut 48., IV., Ferencziské tere 4. (Uringy-utca sarok), VII., Király-utca 57., VIII., József-körut 2., VIII., Csögt-ut 6.

Kérje ingyen és bérmentve

nagy képes magyar árjegyzékem 3000-nél több ábrával órákról, arany- és ezüsttárukról.

Az első órágyár Brűx:

KONRÁD JÁNOS cs. és kir. udv. szállító Brűben 4031. szám. (Csehország.) Valódi ezüst remontoir óra K 8.40. Valódi ezüstlánc K 2.80. Kockázat ki-zárva! Becserelés megengedve a pénz vissza.

NERUDA

féle pipere BORAX

Petrol Neruda KITÜNŐ HAJVIZ

Készíti **NERUDA NÁNDOR** BUDAPEST, IV. KOSSUTH-LAJOS UTCZA 7.sz.

szétküldetelen háziszert doboz 18, 30, 70 fillér. 12530

1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Higiénikus kiállítás 1906 Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengékedők, vöröszegények és lábbadozók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kitűnő íz. 3000-nél több orvosi vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste, Barcola.**

Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben K 2.80, egész literes üvegekben K 4.80.

Felköszöntő könyv.

Magyar Pohárköszöntő.

Az életben előforduló minden alkalomra

Ára kemény kötésben 2 K.

Az összeg és 20 fill. postaköltség előzetes beküldése ellenében bérmentve küldi

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, VI., Andrassy-ut 21. és minden könyvkereskedés.

BŐRSZÉKIPAR.

KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor kiviteles, festése és renoválása saját műhelyemben. — **Ebédlozések, irodafotelek** valódi bőrrel, ülőbutor-álmányok kárpitozásra. — Székkatalakítások.

Sárga János

kolozsvári ékszer- és ezüsttáru gyártó

legújtanosabban beszerezhető a legdivatosabb ékszerek, ötvös-művek, ezüstművek, órák, egyházi felszerelési és iparművészeti cikkek előnyös részlettítéssel is. Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve. 12539

Kalap-áruház

Old American Budapest, Belváros, Egyetem-utca 7. 4, 5 koronás kalap-és 10 koronás czilinder-ujjanságait ajánljuk. Árjegyzék küldetik.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatásu szer étvágytalanság, rendellen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyomorteléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

12293 Kapható: minden gyógyszerárban valamint

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerárban ARAD, Szabadság-tér.

Jó harmonikák K 4.80.

Eladatott 50,000 darab! Jótállás! Nincs vámköltség! Kicsérelés megengedve, vagy pénzvisszatérítés!

300 1/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 24x12 cm. K 4.80
337 1/4 sz. 10 billentyű, 1 register, 28 hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.20
338 1/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 28 hang. Nagyság 30x15 cm. K 5.40
303 1/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 30 hang. Nagyság 24x12 cm. K 6.20
663 1/4 sz. 10 billentyű, 2 register, 50 hang. Nagyság 31x15 cm. K 8.-

Szétküldését utánvétellel eszközözi a cs. és kir. udvari szállító **KONRÁD JÁNOS** zeneműszállító-háza Brűben, 1029. sz. (Csehország.) Főárjegyzék 3000 ábrával mindenkiel kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti szívét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sótátor-utca sarkán. 12445

Helyiségváltozás miatt KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállítók

V., Deák-tér 1. sz.

árúkeszletüket rendkívül előnyösen: 12695 árusítják ki.

Tetemes ármérséklés asztalneműek-, törülközők-, zsebkendők-, finom fehérneműek-, szőnyegáruknál.

Dús választék valódi keleti szőnyegekben. Függönyök, ág- és asztalterítők.

Tűzijáték

Lampion, cotillon, táncz tőrök, knall-bonbonok, álarczok papirsapkák, ruhadiszek, papirhangszerek, parókák, szakálak, jux cikkek, zászlók jelmez kellekek papir - guirlandok, papir-kalpok stb. kaphatók

EMMERLING = ADOLF = gyárosnál 12609 Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. sz. Árjegyzék.

Az Egyesült budapesti fővár. takarékpénztár RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

folgó 1908. évi február hó 8-án d. u. 4 órakor központi osztályában (V. ker., Dorottya-utca 4. szám alatt, saját épületében) tartja, melyre a t. cz. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghívattak.

TÁRGYSOROZAT:

Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi számadásokról előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránti határozatoságal.

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni a szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek az alapszabályok 18. és 20. §-ai értelmében legkésőbb 1907 december hó végéig saját nevékre irt részvényeiket még le nem járt szelvényeikkel együtt legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt, feladat legkésőbbben beérkezéig folgó évi február hó 6-ig a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V., Dorottya-utca 4. sz., vagy II., Fő-utca 2. szám alatt) letenni, uganott a megválasztott 1907. évi számadásokról és a felügyelő-bizottsági jelentés példányait az alapszabályok 15. §-a értelmében folgó évi február hó 1-6-ól kezdve átvehetők. 12708

Budapestben, 1908. évi január hó 22. én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

A MÁLNÁSI Siculicia ARTÉZI GYÓGYVIZ

KAPHATO MINDENÜTTÉ

FŐ-RAKTÁR: **BRÁZAY KÁLMÁN** CEGEHEI BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KÖRUT 37/39

Csak „SICULIA” névvel ellátott üvegek valódiak. 12550

A legnagyobb hatalom.

Mi a legnagyobb hatalom a föld kerékén? A nő szépsége. A történelem bizonyítja, hogy a nő szépség trónokat emelt, trónokat döntött romba. A kösmondás is azt tartja, «Férfi sorsa a nő». Apolluk, gondolunk szépségünkkel a leg-tisztább, legártalmatlanabb és teljes siker biztosító pipere-boraxal, melynek gyártója Rogátly Kálmán drogista (Budapest, Rákóczy-ut 10) s mely minden gyógyszerárban, drogeriában és tüzserkereskedésben kapható. 12550

Hegedűk. Cimbalmok. Fuvolák.

Forgatható és önműködő hangszerek. Elsőrangú gyártmányok. Pompás kivitelben. Mérésékelt havi részletfizetésre.

ELEK és TÁRSA

Budapest, VII., Károly-körut 10.

Méltányos üzleti elvek, Előzékeny kiszolgálás.

Képes hangszórárjegyzék ingyen és bérmentve. 12555

Nyilatkozatok!

Azért használok a Kerpel kézfinomítót, mert a kezem 3 nap alatt bársonysimává teszi.

Hay Ádám

A Kerpel kézfinomítót az összes kézfinomítók között a legjobbnak találtam, mert hatása gyors és biztos.

Falgyóczy Ágnes

A Kerpel kézfinomító feleslegessé teszi a ragadós glicerin és vazelin használatát, mert hatása sokkal jobb, nappal is használható, nem zsíros és nem ragad.

Turhányi Olga

A Kerpel kézfinomító minden nőnek nélkülözhetetlen toaletti cikke. Minden tekintetben jobb, mint bármely más kézfinomító.

Lebedy Gyusztella

**Vörös
Fagyos
Felrepedt
Érdes
Durva
Ránczos
Kezek**

3 nap alatt

Nyilatkozatok!

A Kerpel kézfinomító nélkülözhetetlen mindenkinek, a ki ragyogó fehér kézre akar szert tenni.

Lebedy Ágnes

A Kerpel kézfinomítót nem győzöm eléggé dicsérni, mert használata a legkellemesebb és hatása a legjobb. A bőrt puhítja és a kezét finommá teszi.

Kovács József

A Kerpel kézfinomítót az eddig használt kézfinomítók között a legjobbnak találtam és azért használok.

Kovács József

A Kerpel kézfinomítót kiváló jónak találtam és ezentúl csakis ezt fogom használni.

J. Horváth Ágnes

ragyogó fehérre és bársonysimává lesznek a

KERPEL kézfinomító

használata által.

1 üveg ára 90 fillér. 4 üveget bérmentve küld:

KERPEL gyógyszertár Budapest, V., Lipót-körút 28.

Kerpel bőrfinomító mosdó-zappan 3 darab 1 korona 30 fillér.

A Kerpel bőrfinomító mosdó zappan kellemes használatára, csodás hatására és remek illatára nézve felül minden más toilette-zappant és a mellett jóval olcsóbb. A Kerpel bőrfinomító mosdó zappan a legenyhébb zappan, mely még a legérzékenyebb bőrt sem izgatja, sőt jótékonyan hat, megfosztja a bőrt minden tisztátalanságtól és annak úde fiatal színt és bársonysimágot kölcsönöz.

6. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, FEBRUÁR 9.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világhírlap-vel negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

A LISSZABONI KIRÁLYGYILKOSSÁG.

A KIRÁLYOK élete, kivált ha nincs meg az egyedüli nyomatékos biztosítéka: a népek szeretete és melegegettsége, ma sem sokkal biztosabb, mint a középkorban volt. Jobban tudják őket őrizni a mai világban, — de a merénylők is jobban tudnak gyilkolni, tökéletesebbek az eszközeik s a vakmerőségük is mintha nagyobb volna. Meg kell borzadnunk, ha végiggondoljuk, hogy csak a legutóbbi negyedszázad óta is mennyi államfő életét oltotta ki gyilkos tör vagy golyó. A lisszaboni királygyilkosság pedig ezek közt is kitűnik borzalmasságával, — csak Sándor szerb király kegyetlen megöletése fogható hozzája. Lisszabonban is, ép úgy, mint Belgrádban, az egész királyi családot akarták kiirtani s csak vélet-

lenség, hogy a királyné és kisebbik fia életben maradt. A gyilkosság végrehajtásának körülményei jellemzik a déli latin népfajok lelkében élő degenerált feszültséget, a mely a politikai szélsőségek, az anarchia felé ragadja őket, a melynél fogva a bomba, tör és revolver a politikai kérdések megoldó eszközévé válik. Politikai elégedetlenségek másutt is vannak, mégsem oly sűrű a politikai merénylet sehol, mint a déli latin államokban. Nemesak hogy olasz ölte meg Umberto-t, spanyolok kísérletet tettek meg Carnot elnök és Erzsébet királyné gyilkosa is olasz volt. S épen azért, mert ilyen beteges vonások élnek népek lelkében, kétszeresen veszedelmes a dél-európai államokban a nép ellenére ural-

kodni. Összeütközések a parlamentek és az uralkodók között esnek másutt is, de ezek előbb-utóbb elintéződnek békésen. — Carlos király életével fizette meg törvénytelen és alkotmányellenes uralmát. Egy évtizedes vizálynak volt a vége ez a véres jelenet; hogy a vizálynak rossz vége lesz, azt sejtette mindenki, Edvárd angol király már rég figyelmeztette is Carlost uralkodási módja végzettségére s hogy e komoly figyelmeztetésnek sem volt foganatja, abból látni, mennyire nem ismerte a vidám, élvágyó király a maga népét és politikájának ráomló következményeit. A vizály magva a portugál pénzügyek ziláltsága volt. Már évekkel ezelőtt annyira jutott az ország, hogy a kormány nem volt képes az államadósságok kamatait fizetni s a helyzet azóta sem orvoslódott. Dy körülmények közt

LAJOS FÜLÖP, A MEGGYILKOLT PORTUGALL TRÓNÖRÖKÖS.

CARLOS, A MEGGYILKOLT PORTUGALL KIRÁLY.